

DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT

Prop. 161 L

(2012–2013)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i viltloven,
naturmangfoldloven mv.

Innhold

1	Hovedinnholdet i proposisjonen	5	5.2	Lovbegrepet i naturmangfoldloven § 14	22
2	Bakgrunnen for lovforslaget	5	5.2.1	Gjeldende rett	22
3	Human og sikker jakt	7	5.2.2	Forslaget i høringsbrevet	22
3.1	Bruk av kunstig lys	7	5.2.3	Høringsinstansenes syn	22
3.1.1	Bruk av kunstig lys ved ettersøk av påskutt hjortevilt. Regulering av jaktutøvelse i mørke	7	5.2.4	Departementets bemerkninger	22
3.1.2	Bruk av kunstig lys ved avliving av vilt som er fanget levende i felle	11	5.3	Skjøtsel og enkeltvedtaksbegrepet	22
3.1.3	Bruk av kunstig lys under åtejakt	12	5.3.1	Gjeldende rett	22
3.2	Ettersøk av påskutt sjøfugl	14	5.3.2	Forslaget i høringsbrevet	22
3.2.1	Gjeldende rett	14	5.3.3	Høringsinstansenes syn	22
3.2.2	Forslaget i høringsbrevet	14	5.3.4	Departementets bemerkninger	23
3.2.3	Høringsinstansenes syn	15	5.4	Skjøtsel og eldre vernevedtak	23
3.2.4	Departementets bemerkninger	15	5.4.1	Gjeldende rett	23
4	Jaging av vilt	16	5.4.2	Forslaget i høringsbrevet	23
4.1	Gjeldende rett	16	5.4.3	Høringsinstansenes syn	23
4.2	Forslaget i høringsbrevet	17	5.4.4	Departementets bemerkninger	23
4.3	Høringsinstansenes syn	18	5.5	Retting av naturmangfoldloven § 70	23
4.4	Departementets bemerkninger	19	5.5.1	Forslaget i høringsbrevet	23
5	Andre lovendringer	21	5.5.2	Høringsinstansenes syn	23
5.1	Henvisning til riktig lov	21	5.5.3	Departementets bemerkninger	23
5.1.1	Forslaget i høringsbrevet	21	6	Økonomiske og administrative konsekvenser	23
5.1.2	Høringsinstansenes syn	21	7	Merknader til de enkelte bestemmelsene	24
5.1.3	Departementets bemerkninger	22		Forslag til lov om endringer i viltloven, naturmangfoldloven mv.	26

DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT

Prop. 161 L

(2012–2013)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i viltloven, naturmangfoldloven mv.

*Tilråding fra Miljøverndepartementet 31. mai 2013,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Hovedinnholdet i proposisjonen

Proposisjonen inneholder forslag til endringer i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven).

Det foreslås for det første endringer i viltloven §§ 20 og 21. Endringene gjelder tiltak for utøvelse av jakt på en sikker og human måte, og omhandler bl.a. bruk av kunstig lys ved ettersøk av påskutt hjortevilt, ved avliving av fanget vilt og ved åtejakt, samt bruk av motorbåt ved ettersøk av påskutt sjøfugl. Forslagene er en oppfølging av en arbeidsgruppeinnstilling som ble overlevert Direktoratet for naturforvaltning våren 2011.

Det foreslås videre at det i naturmangfoldloven § 15 inntas et forbud mot unødig jaging av viltlevende dyr. Et forbud mot jaging fantes tidligere i viltloven, men bortfalt ved en inkurie da naturmangfoldloven ble vedtatt.

Endelig foreslås det enkelte lovendringer som har til formål å klargjøre rettstilstanden.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

I Norge er det under gitte vilkår tillatt å utøve jakt, felling og fangst. Utgangspunktet er at det skal

kunne høstes av bestander som produserer et høstingsverdig overskudd, til gode for næring og friluftsliv. Opprettholdelse av jakt- og fangsttradisjonene er avhengig av bred samfunnsaksept. Så vel lov om jakt og fangst av vilt som dyrevelferdsloven gir dyr en rettslig beskyttelse mot unødig lidelse – også når dyr skal avlives. Jakt medfører unektelig en viss risiko for skadeskyting og derpå følgende lidelser for viltet. Derfor er aktsomhetskravet til jegeren med rette strengt.

Paragraf 19 i viltloven er en rettslig standard for hva som til enhver tid er god jegermoral. § 19 lyder som følger: "Jakt og fangst skal utøves på slik måte at viltet ikke utsettes for unødige lidelser og slik at det ikke oppstår fare for mennesker eller husdyr eller skade på eiendom". Nedenfor følger noen grunnleggende regler som er viktige elementer i den rettslige standarden som viltloven § 19 legger til grunn for human jakt.

Generelle krav til all jakt

Dagens jegere må inneha den kunnskap og de ferdigheter samfunnet etterspør for å drive en human og sikker jaktutøvelse. Gjennom obligatorisk jegerprøve, årlig skyteprøve og tilgang til godkjent ettersøkshund, legges et godt grunnlag for at jakt, felling og fangst utøves i tråd med bestemmelsene og en høy jegermoral.

Felling av vilt

En jeger må være i stand til med sikkerhet å identifisere det viltet han ønsker å felle. Jegeren må kunne fastslå at viltet er av rett art, rett alder og har rett kjønn. Dernest må jegeren plassere skuddet forsvarlig, d.v.s. i hjerte- /lungeregionen, og om nødvendig gjennomføre et oppfølgingsskudd. Tilstrekkelig lys er en forutsetning for å kunne oppfylle disse kravene.

Sikker bakgrunn

Jegeren må konstatere at bakgrunnen er sikker. Dette gjelder både mht. mennesker, andre dyr og formuesgjenstander. En jeger må alltid vurdere muligheten for at andre jegere kan ha postert i åkerkant, åkerholmer og lignende før det blir mørkt. Andre dyr enn det jegeren har ment å felle, må ikke bli felt/såret, noe som kan skje ved gjenomskyting eller rent bomskudd. Videre må jegeren, før han skyter, alltid vurdere muligheten for å gjennomføre et forsvarlig ettersøk.

De dyrevelferdsmessige sidene ved jakt og fangst reguleres også av lov 19. juni 2009 nr. 97 om dyrevelferd (dyrevelferdsloven) § 20. § 20 første ledd slår fast at jakt og fangst skal utøves "på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte". I Ot.prp. nr. 15 (2008-2009) Om lov om dyrevelferd uttales det bl.a. at hva som er dyrevelferdsmessig forsvarlig, avhenger bl.a. av hvilken art det jaktes eller fangstes på. Videre vises det til at kravet til human jakt er nedfelt i viltlovgivningen, og at derfor vil som regel de jakt- og fangstmetoder som er lovlige etter viltlovgivningen, også være forsvarlige etter dyrevelferdslovgivningen.

Dyrevelferdsloven inneholder også en bestemmelse om avlaving i § 12. Det fremgår av § 12 første ledd at avlaving av dyr skal skje på en dyrevelferdsmessig forsvarlig måte.

I mars 2009 nedsatte Direktoratet for naturforvaltning en arbeidsgruppe med mandat å utrede human og sikker jakt knyttet til følgende tema:

- hjorteviltjakt i den mørke delen av døgnet
- bruk av kunstig lys ved avlaving av levendefanget vilt
- plassering av lyskilde ved åtejakt på rev
- regelverk for ettersøk av skadeskutt sjøfugl.

Arbeidsgruppen var satt sammen av medlemmer fra Norges jeger- og fiskerforbund, Norges Skog-eierforbund, Norsk Kennel Klub, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Direktoratet for naturforvaltning og Statens naturoppsyn.

Det var enighet i arbeidsgruppen om de aller fleste forslagene, men når det gjaldt temaet jakt i den mørke delen av døgnet, delte arbeidsgruppen seg i et flertall og et mindretall. Arbeidsgruppen leverte sin innstilling til Direktoratet for naturforvaltning 22. mars 2011. Direktoratet for naturforvaltning oversendte sin tilrådning i saken til Miljøverndepartementet 12. oktober 2011.

Departementet sendte 26. september 2012 på høring forslag til endringer i viltloven, på bakgrunn av arbeidsgruppens innstilling og direktoratets tilrådning. Forslagene ble sendt på høring sammen med forslag til endringer i naturmangfoldloven § 15 (se nærmere under kap. 4) og forslag til enkelte andre lovendringer (se kap. 5). Forslagene ble sendt til følgende høringsinstanser:

Departementer

Finansdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Landbruks- og matdepartementet

Andre statlige organer

Direktoratet for naturforvaltning
Fylkesmennene
Reindriftsforvaltningen
Rovviltnemnda i region 1 v/ Fylkesmannen i Rogaland
Rovviltnemnda i region 2 v/ Fylkesmannen i Buskerud
Rovviltnemnda i region 3 v/ Fylkesmannen i Oppland
Rovviltnemnda i region 4 v/ Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Rovviltnemnda i region 5 v/ Fylkesmannen i Hedmark
Rovviltnemnda i region 6 v/ Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
Rovviltnemnda i region 7 v/ Fylkesmannen i Nordland
Rovviltnemnda i region 8 v/ Fylkesmannen i Troms
Sametinget

Fylkeskommunale organer

Fylkeskommunene

Organisasjoner, forskningsorganistutusjoner etc.

Folkeaksjonen ny rovdyrpolitikk

Foreningen våre rovdyr
 Fremtiden i våre hender
 Greenpeace Norge
 Kommunenes sentralforbund
 Miljøstiftelsen Bellona
 Natur og ungdom
 Norges Bondelag
 Norges Jeger- og Fiskerforbund
 Norges Miljøvernforbund
 Norges Naturvernforbund
 Norges Skogeierforbund
 Norsk Bonde- og Småbrukarlag
 Norsk Sau og Geit
 Norske Reindriftssamers landsforbund
 NORSKOG
 SABIMA
 Statskog
 Utmarkskommunenes sammenslutning
 WWF - Norge

Høringsfristen ble satt til 3. desember 2012. Departementet har mottatt realitetsmerknader til høringsbrevet fra følgende instanser (høringsinstanser og andre):

Departementer

Justis- og beredskapsdepartementet
 Landbruks- og matdepartementet

Andre statlige organer

Direktoratet for naturforvaltning
 Fylkesmannen i Buskerud
 Fylkesmannen i Finnmark
 Fylkesmannen i Møre og Romsdal
 Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
 Fylkesmannen i Oppland
 Fylkesmannen i Rogaland
 Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
 Fylkesmannen i Vest-Agder
 Mattilsynet
 Politidirektoratet
 Rovviltnemnda i region 2 v/ Fylkesmannen i Buskerud
 Rovviltnemnda i region 6 v/ Fylkesmannen i Nord-Trøndelag
 Økokrim

Fylkeskommunale organer

Østfold fylkeskommune

Kommunale organer

Granvin herad
 Luster kommune
 Ulvik herad
 Ullensvang herad
 Eidfjord kommune

Organisasjoner, forskningsorganistatusjoner etc.

Fuglehundklubbenes Forbund
 Norges Bondelag
 Norges Fjellstyresamband
 Norges Jeger- og Fiskerforbund
 Norges Skogeierforbund
 Norsk Bonde- og Småbrukarlag
 Norsk Kennel Klub
 Norsk Sau og Geit
 Norsk Schweisshund Klubb
 Norske Reindriftssamers landsforbund
 NORSKOG
 Sarpsborg Elgvald øst
 Statskog

Følgende høringsinstanser har gitt uttrykk for at de ikke har realitetsmerknader:

Finansdepartementet
 Kommunal- og regionaldepartementet
 Reindriftsforvaltningen
 Sametinget

Høringsinstansenes synspunkter er gjengitt i tilknytning til de enkelte lovendringsforslagene. Innspill fra høringsinstansene som er ansett for å gjelde andre spørsmål enn de som er gjenstand for høring, er som hovedregel ikke gjengitt.

3 Human og sikker jakt

3.1 Bruk av kunstig lys

3.1.1 *Bruk av kunstig lys ved ettersøk av påskutt hjortevilt. Regulering av jaktutøvelse i mørke*

3.1.1.1 *Gjeldende rett*

Viltloven § 20 tredje ledd slår fast at bruk av kunstig lys i jaktøyemed er forbudt, bortsett fra ved åtejakt på rødrev når lyskilden er fast anbrakt på husvegg. Ettersøk omfattes i dag av jaktbegrepet, og forbudet mot bruk av kunstig lys under jakt gjelder dermed også under ettersøk av påskutt hjortevilt, se bl.a. Høyesterett sin avgjørelse gjengitt i Rt. 2009 s. 792, der dette er lagt til grunn.

Når det gjelder jaktutøvelse i mørke, vises det til det som er sagt om viltloven § 19 i punkt 2 ovenfor. Det finnes i liten grad skrevne eller uskrevne etiske regler for human jakt under dårlige lysforhold. Verken viltlovens forarbeider eller annen litteratur tar denne delen av jakten opp til grundig vurdering. Årsaken er sannsynligvis at det er vanskelig å finne og konkretisere standarder og kriterier for når jakten går over fra å være lovlig til å bli ulovlig. Særlig vanskelig blir det når viltloven § 19 ikke bare rammer skadeskytingstilfellene, men også de situasjoner hvor det er fare for skadeskyting uten at skadeskyting har blitt resultatet.

Det vises videre til det som er sagt om dyrevelferdsloven i punkt 2 ovenfor.

Høyesterett har i dommen gjengitt i Rt. 2009 s. 792 lagt til grunn at det ikke er noe forbud mot jakt under dårlige lysforhold og at det derfor må legges til grunn en konkret vurdering av risikoen for skadeskyting i hvert enkelt tilfelle. Med dette som utgangspunkt må rettspraksis forstås slik at det vanskelig kan oppstilles objektive kriterier for lovlig jakt under dårlige lysforhold.

3.1.1.2 Forslaget i høringsbrevet

Det har i lengre tid vært et tilbakevendende tema hvorfor det ikke kan benyttes kunstig lys i forbindelse med ettersøk av påskutt hjortevilt, og da spesielt hjort. Arbeidsgruppen som ble nedsatt i 2009 mente det burde være adgang til å benytte kunstig lys for dette formål. Bruk av kunstig lys vil bidra til hurtig lokalisering av viltet, slik at det kan avlives raskt og effektivt. I høringsbrevet sluttet departementet seg til denne vurderingen, og foreslo å endre loven på dette punktet.

Et mindretall i arbeidsgruppen, bestående av de to representantene fra Direktoratet for naturforvaltning, ønsket å kombinere en slik lovendring med innføring av en rettslig bindende bestemmelse om når jakt på hjortevilt kan foregå i den mørke delen av døgnet. En slik regulering kan skje ved forskrift.

Flertallet i arbeidsgruppen kom til at det ikke var påvist noe håndhevingsmessig eller viltfaglig behov for å begrense dagens adgang til jakt på hjortevilt i den mørke delen av døgnet. Flertallet anførte at det heller ikke foreligger noe annet faktabasert kunnskapsgrunnlag som taler for å endre regelverket. Det som finnes av undersøkelser og dokumentasjon knyttet til den mest vanlige jaktformen her – jakt på hjort og rådyr på innmark – pekte etter flertallets syn ganske entydig mot at jaktformen ikke medfører økt skadeskyting eller økt fare for brudd på viltlovens bestemmelser om

sikker og human jakt. Lav skadeskytingsprosent, mindre jaging, mindre stress og uro for viltet samt hensynet til fornuftig forvaltning og høsting av viltressursene taler sterkt for at jaktformen bør være tillatt som før. Flertallet viste også til at jakten på innmark i den mørke delen av døgnet spiller en betydelig rolle i hjorteviltforvaltningen, bl.a. ved at en forholdsvis stor andel av fellingskvotene høstes på nettopp denne måten.

Flertallet var samtidig av den oppfatning at det er behov for bedre informasjon til jegerne om hvor grensene går for utøvelse av human og sikker jakt i den mørke delen av døgnet.

Mindretallet mente at jaktutøvelse i den mørke delen av døgnet vil kunne bidra til å svekke samfunnets aksept for jakt ved at skudd i det som oppfattes som stummende mørke er lite forenelig med allmennhetens oppfatning av sikker og human jaktutøvelse. Spørsmålet er om dette skal være et anliggende for den enkelte jeger eller om regelverket bør trekke noen grenser for når jakt ansees forsvarlig. Videre vil en liberalisering av dagens regler ved å tillate bruk av kunstig lys ved ettersøk, kunne gjøre jegeren mindre motivert for å avslutte jakta før lysforholdene blir uforsvarlige. Grensene for den enkelte jegers aktsomhet vil kunne flyttes, siden et mulig uforsvarlig skudd da vil kunne følges opp med et mer effektivt ettersøk med kunstig lys. Mindretallet viste også til at en tidsregulering av når på døgnet jakt kan foregå vil være i tråd med praksis i Danmark og Sverige hvor denne type reguleringer er innført.

Mindretallet fremholdt også at dommen gjengitt i Rt. 2009 s. 792, og annen rettspraksis, har gått langt i å frifinne i saker hvor tiltalen gjelder uforsvarlig jakt i den mørke delen av døgnet. Domstolene har gjennom rettspraksis skapt en rettssituasjon hvor politi og påtalemyndighet nå mener det blir vanskelig, om ikke umulig, å etterforske saker om jakt i utilstrekkelig lys.

I høringsbrevet uttalte departementet at selv om spørsmålet bød på tvil, hadde departementet kommet til at det ikke forelå tilstrekkelig grunnlag for å innføre en regulering av når jakt på hjortevilt kan foregå i den mørke delen av døgnet. Departementet foreslo imidlertid innført en meldeplikt for jegeren til kommunen og grunneier ved bruk av kunstig lys under ettersøk, samt en regel om bevisbyrde for jegeren for at påskytingen faktisk var innenfor aktsomhetskravet. Formålet var å motvirke misbruk av kunstig lys, og forslaget var i tråd med innstillingen fra arbeidsgruppen. Det ble vist til at kravene til jegeren dermed ville ha god rettslig parallellitet til den nåværende regel om forfølgingsrett i viltloven § 34

første og annet ledd, som inneholder samme bevisbyrderregel og samme type meldeplikt. Konkret foreslo departementet følgende endringer i viltloven § 20 tredje og fjerde ledd:

”Bruk av selvskudd til felling av vilt er forbudt. Det samme gjelder bruk av kunstig lys i jaktøyemed, med følgende unntak:

- [...]
- *Ettersøk av påskutt hjortevilt. Jegeren har bevisbyrden for lovlig påskyting og skal snarest varsle grunneier og kommunen om bruken av kunstig lys og om utfallet av ettersøket.*
- [...]

Departementet kan gi nærmere forskrifter om bruk av kunstig lys under ettersøk av påskutt hjortevilt [...]”.

3.1.1.3 Høringsinstansenes syn

13 av instansene er i all hovedsak positive til departementets forslag (*Politidirektoratet, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkesmannen i Vest-Agder, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Sarpsborg Elgvald Øst, Norges Bondelag, Fylkesmannen i Oppland, Fylkesmannen i Buskerud, Rovvilt-nemnda i region 2, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, Landbruks- og matdepartementet, Mattilsynet og Fylkesmannen i Finnmark*). 5 instanser er likeledes positive men ønsker ytterligere adgang til bruk av kunstig lys ved ettersøk (*Statskog, Østfold fylkeskommune, NORSKOG, Norges Fjellstyresamband og Norges Skogeierforbund*). 1 høringsinstans har overveiende kritiske synspunkter (*Økokrim*).

Økokrim peker på at verken politi eller påtalemyndigheten var representert i arbeidsgruppen. Direktoratet for naturforvaltning nedsatte. *Økokrim* mener videre at det bør være mulig å innføre et regelverk som begrenser mulighetene for å utøve jakt under dårlige lysforhold, og som samtidig lar seg håndheve. Dette kan gjøres ved å innføre et jaktforbud f.eks. mellom kl. 21.00 og 05.00, og kombinere dette med en vær-varsom-plakat for all jakt i den mørke delen av døgnet. Det heter videre:

”Etter dagens regelverk og i rettspraksis er det kun avgjørelsen i Rt. 1989 s. 973 som har lagt hindringer i veien for at nattjakt etter hjortedyr har blitt utbredt. Politiet har i praksis få objektive kriterier å forholde seg til ved etterforskning av inhuman jakt. De foreslåtte lovendringene synes ikke å endre på dette.”

Mattilsynet tar til etterretning at Miljøverndepartementet ikke ønsker å regulere jakt i mørket. Når det gjelder de generelle kravene i viltloven § 19, utelukker tilsynet ikke at den økte risikoen for skadeskyting i mørke kan være i strid med dyrevelferdsloven § 20 selv om den vurderes som akseptabel etter viltloven § 19.

Politidirektoratet understreker at det er viktig at det lovfestes at varslingen skjer før ettersøket starter. Dersom varsel kan gis i ettertid kan det være umulig å sikre bevis. *Økokrim* samt *Hordaland* og *Nord-Trøndelag politidistrikt* uttaler seg i samme retning. *Politidirektoratet* peker videre på at kravet om varsling innebærer at jegeren på forhånd må forvise seg om at det faktisk er mulig å få varslet de aktuelle aktørene om ettersøk med lys.

Politidirektoratet, Økokrim samt *Agder, Gudbrandsdal, Hordaland, Nordre Buskerud, Nord-Trøndelag og Telemark politidistrikt* ser det også som viktig at politiet varsles, i tillegg til grunneier og kommune. Det pekes bl.a. på at dette kan forhindre unødig ressursbruk, da varsling til politi kan hindre unødige undersøkelser og eventuell utrykning dersom politiet skulle få meldinger fra befolkningen eller andre jegere om jaktaktivitet med kunstig lys. Det pekes også på at svært få, om noen, kommuner har døgnkontinuerlig beredskap for å motta slike meldinger, mens politiet er tilgjengelig hele døgnet.

Agder politidistrikt mener kommunene må sørge for at det til enhver tid i jaktseasonen er en betjent telefon for slike meldinger og at informasjon om dette er lett tilgjengelig for jegere og jaktlag. *Fylkesmannen i Vest-Agder* tror at meldeplikt til kommunen kan bidra til å forebygge uheldig praktisering. *Kommunene Eidfjord, Granvin, Ullensvang og Ulvik* ser på sin side liten mening i at kommunen skal varsles, ut over dagens regler. Kommunene viser til at godkjent ettersøksekvipasje skal kontaktes i tilfelle av et ettersøk, og til at kommunen ikke har tilsatte som vil kunne registrere denne type meldinger på kvelds- eller nattetid. I stedet bør politiet varsles. Også *Fylkesmannen i Finnmark* mener grunneier og nærmeste politimyndighet bør får melding ved et ettersøk, og at kommunen har for liten beredskap for å kunne ta imot meldinger i helg og på kvelder.

Norges skogeierforbund, Norges Fjellstyresamband, NORSKOG, Statskog og Østfold fylkeskommune understreker at de humane aspektene ved hurtig lokalisering og rask og effektiv avlving ved bruk av kunstig lys ved ettersøk også bør gjelde for andre arter enn hjortevilt. *Norges skogeierforbund* og *Statskog* mener adgangen til å bruke

kunstig lys i det minste også må gjelde for villsvin, men ellers prinsipielt for alt vilt. *Norges fjellstyre-samband* og *NORSKOG* ønsker å åpne for bruk av kunstig lys ved ettersøk av alt vilt. *Østfold fylkeskommune* mener at loven bør åpne for bruk av kunstig lys ved trafikkpåkjørslser og for andre viltarter enn hjortevilt.

Politidirektoratet mener det bør presiseres nærmere hvem som anses som "grunneier" i lovteksten. *Direktoratet for naturforvaltning*, *Norges bondelag*, *Norges fjellstyresamband*, *Norges jeger- og fiskerforbund* og *Statskog* mener "grunneier" bør forandres til "jaktrettshaver". Når jegere leier jakt hos grunneierlag eller andre sammenslutninger av flere grunneiere som samlet utgjør et jaktområde er jegerne ikke nødvendigvis kjent med interne eiendomsgrenser i jaktområdet, men forholder seg til jaktrettshaver. *Landbruks- og matdepartementet* foreslår i samme retning å utvide omtalen av "grunneier" til "jaktrettshaver eller den grunneier gir jaktrett", eller tilsvarende ordlyd som kan omfatte leder for jaktfelt og/eller valdsvarlig representant.

Justis- og beredskapsdepartementet mener det vil være en fordel å sette inn ordet "lovlig" i § 20, slik at begrepet "lovlig påskutt hjortevilt" blir gjennomgående.

3.1.1.4 Departementets bemerkninger

Departementet er enig med Økokrim i at politiet har få objektive kriterier å forholde seg til ved etterforskning av inhuman jakt i mørke, og at de foreslåtte lovendringene ikke endrer på dette i særlig grad. Som det fremgår under pkt. 3.1.1.2 mener imidlertid departementet at det i dag ikke foreligger tilstrekkelig grunnlag for å innføre en regulering av når jakt på hjortevilt kan foregå i den mørke delen av døgnet.

Departementet har ellers merket seg at et stort flertall av de instanser som har uttalt seg, støtter den foreslåtte lovendringen.

Politidirektoratet, Økokrim og Hordaland og Nord-Trøndelag politidistrikt understreker viktigheten av at det lovfestes at varsling skjer før ettersøket starter. Dersom varsel gis i ettertid kan det være umulig å sikre bevis.

Departementet er enig i at varsel bør gis før ettersøket starter og at dette bør fremgå av lovbestemmelsen. Kontrollhensyn taler for varsel i forkant av bruk av kunstig lys. Etter departementets syn vil slik varsling være forenlig med ettersøk av påskutt hjortevilt slik dette normalt foregår. Ettersøk av hjortevilt er ofte en noe tidkrevende prosess, særlig der hvor dyret har løpt i skjul, og hvor

ettersøket for eksempel krever tilkalling av ekstra mannskap eller hund. Dersom varsling i vesentlig grad vil forsinke ettersøket, bør det imidlertid etter departementets syn være tilstrekkelig at begrunnet melding om bruk av kunstig lys sendes umiddelbart etter avsluttet søk.

Politidirektoratet, Økokrim, Fylkesmannen i Finnmark og Agder, samt Gudbrandsdal, Hordaland, Nordre Buskerud, Nord-Trøndelag og Telemark politidistrikt mener det er viktig at også politiet varsles. Departementet har merket seg at slik varsling kan hindre unødig ressursbruk for politiet i form av undersøkelser og eventuell utrykning ved meldinger fra publikum om lysbruk, og er enig i forslaget.

Departementet har merket seg innspillene som har kommet fra kommunene Eidfjord, Granvin, Ullensvang og Ulvik og Fylkesmannen i Finnmark om å sløyfe varsling av kommunene. Fylkesmannen i Vest-Agder har på den andre siden støttet slik varsling. Departementet har vurdert innspillene nøye, og er kommet til at forslaget om plikt til å varsle kommunen bør opprettholdes. Som viltmyndighet med ansvar for hjorteviltforvaltningen har kommunen oppgaver som gjør det hensiktsmessig at den varsles. Det er imidlertid viktig at varslingen skjer på en så enkelt måte som mulig, både for jeger og for kommunen. Det er etter lovforslaget ikke noe i veien for at varsling skjer for eksempel ved at jegeren legger igjen melding på en telefonsvarer eller sender en tekstmelding.

Flere høringsinstanser mener at adgangen til bruk av kunstig lys ved ettersøk av påskutt vilt også bør gjelde for andre arter enn hjortevilt. En høringsinstans uttaler at loven bør åpne for bruk av kunstig lys ved trafikkpåkjørslser. Til dette vil departementet bemerke at ettersøk av trafikk-skadd vilt ikke er jakt, og forbudet i viltloven mot bruk av kunstig lys er dermed ikke til hinder for bruk av slikt lys ved ettersøk av påkjørt vilt. Departementet har vurdert forslaget om at adgangen til bruk av kunstig lys ved ettersøk av påskutt vilt også skal gjelde for andre viltarter, men fastholder forslaget om at dette skal gjelde påskutt hjortevilt. Etter departementets vurdering er det først og fremst for hjortevilt at det er behov for en slik bestemmelse. Det forhold at ordningen kan åpne for misbruk, kan også tale for å ikke gjøre dette til en generell ordning, på det nå værende tidspunkt. Departementet foreslår imidlertid at det inntas en bestemmelse i loven som åpner for at departementet ved forskrift senere kan tillate at kunstig lys benyttes også ved ettersøk av andre arter. Dermed kan ordningen utvides til å omfatte

andre arter dersom det anses ønskelig, uten at en trenger å gå veien om en lovendring.

Departementet har merket seg forslagene om å endre "grunneier" til "jaktrettshaver" i lovforslaget, siden jegerne ikke nødvendigvis er kjent med interne eiendomsgrenser i jaktområdet, men forholder seg til jaktrettshaver. Departementet er enig i at det bør gjøres en slik endring i den foreslåtte lovteksten. Når det gjelder forslaget fra Justis- og beredskapsdepartementet om å sette inn ordet "lovlig" foran "påskutt hjortevilt" i § 20, er departementet av den oppfatning at dette ikke er nødvendig. Det er en generell forutsetning for all bruk av kunstig lys, uten at det kommer eksplisitt til uttrykk i ordlyden, at aktivitetene lysbruken gjelder er lovlige. For å få en mest mulig enhetlig regulering vil departementet videre fjerne ordet "lovlig" foran "påskutt" i forslaget til endring av viltloven § 21 annet ledd, se pkt. 3.2.4.

Departementet er kommet til at forslaget i høringsbrevet bør liberaliseres på følgende punkt: Etter høringsforslaget skal jegeren snarest varsle om bruken av kunstig lys "og om utfallet av ettersøket". Etter departementets syn er det viktig at det varsles om bruk av kunstig lys før ettersøket tar til. Tilleggsnyttens av varsling om at bruk av kunstig lys ved ettersøk opphører, er imidlertid begrenset, og må avveies mot de ulemper varslingsplikten medfører for jegeren. Departementet vil derfor ikke foreslå plikt til å varsle ved opphør av bruk av kunstig lys. For ordens skyld presiseres det at dette ikke får noen konsekvenser for jegerens plikt etter andre regler til å varsle om utfallet av ettersøk.

På denne bakgrunn foreslår departementet følgende endringer i viltloven § 20 :

"Bruk av selvskudd til felling av vilt er forbudt. Det samme gjelder bruk av kunstig lys i jaktøyemed, med følgende unntak:

- a) [...]
- b) *ettersøk av påskutt hjortevilt*
- c) [...]

Ved ettersøk som nevnt i tredje ledd bokstav b har jegeren bevisbyrden for at påskytingen er lovlig. Jegeren skal varsle politi, jaktrettshaver og kommunen om bruken av kunstig lys før ettersøket tar til. Dersom varsling i vesentlig grad vil forsinke ettersøket, kan begrunnet melding om slik bruk av kunstig lys sendes samme instanser umiddelbart etter avsluttet søk.

[...] Videre kan departementet ved forskrift gi nærmere bestemmelser om bruk av kunstig lys i tilfeller som nevnt i tredje ledd. Departementet kan også ved forskrift tillate at kunstig lys benyt-

tes [...] ved ettersøk av andre arter enn hjortevilt".

3.1.2 *Bruk av kunstig lys ved avliving av vilt som er fanget levende i felle*

3.1.2.1 *Gjeldende rett*

Viltloven § 20 tredje ledd slår fast at bruk av kunstig lys i jaktøyemed som hovedregel er forbudt. Begrepet "jaktøyemed" omfatter også avlaving av vilt fanget i fangstredskaper for levende fangst.

Det vises videre til det som er sagt om viltloven § 19 og dyrevelferdsloven i punkt 2 ovenfor.

3.1.2.2 *Forslaget i høringsbrevet*

I høringsbrevet av 26. september ble det fremholdt at forbudet i viltloven § 20 tredje ledd mot bruk av kunstig lys, kan øke faren for lidelser ved avlaving av dyr som er fanget levende i felle. Dette er en utilsiktet konsekvens av bestemmelsen. Departementet anbefalte derfor en endring av viltloven på dette punktet. Konkret foreslo departementet følgende endringer i viltloven § 20 tredje og fjerde ledd:

"Bruk av selvskudd til felling av vilt er forbudt. Det samme gjelder bruk av kunstig lys i jaktøyemed, med følgende unntak:

- [...]
- [...]
- *Avlaving av vilt som er fanget levende i felle.*

Departementet kan gi nærmere forskrifter om *bruk av kunstig lys [...] og under avlaving av vilt som er fanget levende i felle [...].*"

3.1.2.3 *Høringsinstansenes syn*

15 høringsinstanser (*Fylkesmennene i Buskerud, Finnmark, Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag, Oppland, Sør-Trøndelag og Vest-Agder, Norges Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Sau og Geit, NORSKOG, Politidirektoratet, Rovviltnemnda i region 2, Rovviltnemnda i region 6 og Norske Rein-driftsamers Landsforbund*) støtter departementets forslag om å tillate bruk av lys ved avlaving av levende fanget vilt. 4 høringsinstanser (*Norges Fjellstyresamband, Norges jeger- og fiskerforbund, Norges skogeierforbund og Statskog*) er likeledes positive, men mener lovforslaget bør utvides slik at det også blir åpnet for adgang til bruk av kunstig lys for avlaving av mink, grevling og mårhund som "er stillet for hund" (hunden har jagd viltet inn i et hi, under en stein/rotvelte e.l.). Det argumenteres

bl.a. med at dette er tillatt og utbredt praksis i Sverige, og at dette vil bidra til sikker og korrekt avlving, samt fremme effektiv begrensning av etableringen av to arter (mink og mårhund) som er uønsket i vår fauna. Ingen høringsinstanser går mot forslaget i høringsbrevet.

Direktoratet for naturforvaltning forslår tilføelse av en forskriftshjemmel for å tillate bruk av kunstig lys ved avlving av mink. Direktoratet uttaler:

”Mink påvirker rødlistearter og andre viktige arter negativt, både innenfor og utenfor verneområder. Arten er vurdert til å utgjøre en høy risiko for norsk naturmangfold i Artsdatabankens svarteliste fra 2007 [...] Etterstrebelse av mink vanskeliggjøres ved at den kan gjemme seg under steiner og lignende [...] For å sikre effektiv og human avlving, og samtidig redusere faren for skadeskyting, ser direktoratet behov for å kunne benytte kunstig lys.”

Direktoratet forslår derfor følgende tilføelse til departementets forslag til endring i § 20 fjerde ledd:

”Departementet kan gi nærmere forskrifter om bruk av kunstig lys ... og under avlving av vilt.”

Fylkesmannen i Finnmark mener at departementet bør kunne gi nærmere forskrift om bruk av kunstig lys ved jakt på dyr i hi og dagleie, og uttaler bl.a.:

”Vi viser til at ved hijakt på rødrev eller grevling med hihunder, blir losen stående inne i hiet [...] Det er relativt vanlig å avlive grevling, rødrev eller mårhund i hi/dagleie, og man ønsker å avlive med et humant skudd uten å risikere å treffe hund/stein etc. [...] I jaktperioden kan matgjemmer i snø graves opp for å komme til jerv som ligger i matgjemme. Jeger ønsker i slike tilfeller å avlive jerven med et presist skudd [...] Ønsket om å bruke lommelyst til å lokalisere jerv inni snøfonn/ur ved slike tilfeller er ikke urimelig.”

3.1.2.4 Departementets bemerkninger

Departementet merker seg at alle høringsinstanser som har uttalt seg om spørsmålet, støtter departementets forslag om å tillate bruk av lys ved avlving av levendefanget vilt .

I tillegg ønsker Norges Fjellstyresamband, Norges jeger- og fiskerforbund, Norges skogeierforbund og Statskog at lovforslaget åpner for adgang til bruk av kunstig lys for avlving av mink, grevling og mårhund som ”er stillet for hund”. Direktoratet for naturforvaltning foreslår tilføelse av en forskriftshjemmel for å tillate bruk av kunstig lys ved avlving av mink. Fylkesmannen i Finnmark mener at departementet bør kunne gi forskrift om bruk av kunstig lys ved jakt på dyr i hi og dagleie.

Departementet er enig i at det kan være behov for å tillate bruk av kunstig lys ved avlving av vilt også i andre tilfeller enn der viltet er fanget levende i felle. I motsetning til den generelle bestemmelsen om levendefanget vilt vil eventuelle bestemmelser om dette være mer spesifikke og egne seg best for fastsettelse i forskrift. Departementet slutter seg derfor til forslaget om en hjemmel for å gi forskrift som tillater bruk av kunstig lys ved avlving av vilt. Når en slik forskriftshjemmel er på plass vil departementet vurdere i hvilke tilfeller det bør åpnes for bruk av kunstig lys og sende forslag til forskriftsbestemmelser på høring på vanlig måte.

Departementet foreslår på denne bakgrunn følgende endringer i viltloven § 20:

”Bruk av selvsjudd til felling av vilt er forbudt. Det samme gjelder bruk av kunstig lys i jaktøymed, med følgende unntak:

- a) [...]
- b) [...]
- c) *avlving av vilt som er fanget levende i felle* [...]

[...] *Videre kan departementet ved forskrift gi nærmere bestemmelser om bruk av kunstig lys i tilfeller som nevnt i tredje ledd. Departementet kan også ved forskrift tillate at kunstig lys benyttes [...] ved avlving av vilt i andre tilfeller enn nevnt i tredje ledd”.*

3.1.3 Bruk av kunstig lys under åtejakt

3.1.3.1 Gjeldende rett

Etter viltloven § 20 tredje ledd er bruk av kunstig lys tillatt under åtejakt på rev. Det er et vilkår at lyskilden er fast anbrakt på husvegg. Bestemmelsen åpner ikke for bruk av kunstig lys under åtejakt på andre viltarter.

Det vises videre til det som er sagt om viltloven § 19 og dyrevelferdsloven i punkt 2 ovenfor.

3.1.3.2 Forslaget i høringsbrevet

I høringsbrevet uttalte departementet at viltlovens krav om at lyskilden skal være ”fast anbrakt på husvegg”, kan virke unødig begrensende med hensyn til den mest effektive plasseringen av åte. En noe mer fleksibel formulering ble ansett som mer tjenlig, for eksempel at man nøyer seg med formuleringen ”fast anbrakt” eller ”fast montert”. Miljøverndepartementet foreslo på denne bakgrunn en endring av bestemmelsen i viltloven, slik at lyskilder som er montert på for eksempel stolpe eller tre kan omfattes. Konkret foreslo departementet følgende endring i viltloven § 20 tredje ledd:

”Bruk av selvskudd til felling av vilt er forbudt. Det samme gjelder bruk av kunstig lys i jaktøyemed, med følgende unntak:

- Åtejakt på rødrev, når lyskilden er fast montert.
- [...]”.

I høringsbrevet fremholdt departementet videre at åtejakt med bruk av kunstig lys kan være et aktuelt virkemiddel ikke bare når det gjelder rev, men også for enkelte viltarter som ikke forekommer naturlig på stedet, for eksempel villmink og mårhund.

Departementet foreslo derfor å ta inn i loven en adgang til å fastsette forskrift om bruk av kunstig lys under åtejakt også for andre arter. Konkret foreslo departementet følgende endring i viltloven § 20 fjerde ledd:

”Departementet kan gi nærmere forskrifter om bruk av kunstig lys under åtejakt, også for andre arter enn rødrev [...]”.

3.1.3.3 Høringsinstansenes syn

19 høringsinstanser (*Fylkesmennene i Buskerud, Sør-Trøndelag, Oppland, Finnmark, Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag og Vest-Agder, Politidirektoratet, Norges Bondelag, Norges Skogeierforbund, Norges Bonde- og Småbrukarlag, Norges Fjellstyresamband, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Sau og Geit, NORSKOG, Østfold fylkeskommune, Rovviltnemnda i region 6, Norske Reindriftsamers Landsforbund og Statskog*) er positive til departementets forslag vedrørende bruk av kunstig lys under åtejakt på rev. Hovedbegrunnelsen for støtten er at den gjeldende bestemmelsen kan virke unødig begrensende på jaktutøvelsen. Ingen

høringsinstanser går mot forslaget i høringsbrevet.

20 høringsinstanser (*Fylkesmennene i Buskerud, Finnmark, Oppland, Møre og Romsdal, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Vest-Agder, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Skogeierforbund, Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, NORSKOG, Norsk Sau og Geit, Politidirektoratet, Norske Reindriftsamers Landsforbund, Norges Fjellstyresamband, Rovviltnemnda i region 2, Rovviltnemnda i region 6, Statskog og Østfold fylkeskommune*) er positive til å åpne for bruk av kunstig lys under åtejakt på andre arter enn rødrev. 1 høringsinstans (*Fylkesmannen i Rogaland*) går mot en slik endring.

Fylkesmannen i Rogaland uttaler:

”Bruk av kunstig lys til jakt bør begrenses så mye som mulig av hensyn til jaktsikkerhet, ettersøksmuligheter og muligheten til å kontrollere etterlevelsen av viltloven § 19. Vi har heller ikke opplevd påtrykk fra jegere om behov for å utvide anvendelsesområdet for kunstig lys utover ettersøk på hjortevilt. Vi vil derfor fraråde å gå videre med å åpne opp for muligheter til bruk av kunstig lys til andre arter enn rødrev. Denne spesielle jakten har et historisk-kulturelt bakteppe som gjør at den har blitt videreført i moderne viltlovgivning”.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Sau og Geit, Norske Reindriftsamers Landsforbund og Rovviltnemnda i region 6 ønsker å åpne for bruk av kunstig lys ved åtejakt på jerv. *Statskog* mener det er behovet for å tillate kunstig lys under åtejakt på villsvin og jerv. *Fylkesmannen i Buskerud* mener det er aktuelt med en forsøksordning for bruk av lys under åtejakt på gaupe og jerv. *Fylkesmannen i Vest-Agder* foreslår at tilsvarende bestemmelser som foreslås for rødrev også vurderes prøvd ut for åtejakt på jerv, ulv og bjørn. *Norges Bondelag* ønsker å åpne for bruk av kunstig lys under åtejakt på villmink, mårhund, jerv, bjørn, ulv, gaupe og villsvin. *Fylkesmannen i Finnmark* mener det bør tillates å bruke kunstig lys ved åtejakt på villmink, mårhund, grevling, gaupe og jerv. *NORSKOG* mener det er behov for åtejakt på arter som villmink, mårhund, villsvin og jerv. *Norges Skogeierforbund* understreker et behovet for bruk av kunstig lys ved jakt på villsvin. *Østfold fylkeskommune* mener åtejakt med kunstig lys bør tillates for arter der dette er en naturlig jaktform, slik som mårhund og villsvin.

Som begrunnelse for å åpne for bruk av kunstig lys under åtejakt på villmink, mårhund og vill-

svin peker flere av høringsinstansene på at dette er uønskede og fremmede arter, og at åtejakt med kunstig lys kan være et viktig virkemiddel for å hindre utbredelse av disse artene.

Når det gjelder jakt på jerv fremholdes det av flere høringsinstanser at denne i dag er ineffektiv når det gjelder regulering av bestanden, og høringsinstansene håper at tillatt kunstig lys under åtejakt på jerv kan bidra til effektivisering. Enkelte viser også til Stortingets målsetning om økt uttak av jerv ved lisensfelling.

3.1.3.4 Departementets bemerkninger

Departementet konstaterer at mange høringsinstanser er positive til forslaget i høringsbrevet om bruk av kunstig lys under åtejakt på rev, og at ingen høringsinstanser går mot forslaget.

Når det gjelder forslaget om å åpne for bruk av kunstig lys under åtejakt på andre arter enn rødrev, har departementet merket seg innvendingene fra Fylkesmannen i Rogaland. Departementet er enig i at hensyn som jaktsikkerhet og muligheten til å kontrollere etterlevelse av viltloven § 19 tilsier tilbakeholdenhet med å tillate kunstig lys ved åtejakt. Også konvensjon av 19. september 1979 vedrørende vern av ville europeiske planter og dyr og deres naturlige leveområder (Bern-konvensjonen) inneholder bestemmelser om bruk av kunstig lys som kan være begrensende.

Departementet er likevel av den oppfatning at det kan være fornuftig å åpne for at det kan gis forskriftsbestemmelser som tillater åtejakt med bruk av kunstig lys for enkelte andre arter enn rev. Departementet fastholder derfor forslaget i høringsbrevet (med enkelte språklige justeringer). Når en slik forskriftshjemmel er på plass vil departementet vurdere i hvilke tilfeller og for hvilke arter det bør åpnes for bruk av kunstig lys ved åtejakt, og sende eventuelle forslag til forskriftsbestemmelser på høring på vanlig måte.

3.2 Ettersøk av påskutt sjøfugl

3.2.1 Gjeldende rett

Viltloven § 21 regulerer bruk av motordrevet fremkomstmiddel under jakt. Det følger av § 21 annet ledd at innen en avstand av 2 kilometer fra land, herunder holmer og skjær, er det forbudt å drive jakt fra motorbåt eller annet flytende eller svevende fartøy drevet med motor. Fylkeskommunen kan for bestemte områder og tidsrom øke eller minske avstanden.

Det vises videre til det som er sagt om viltloven § 19 og dyrevelferdsloven i punkt 2 ovenfor.

3.2.2 Forslaget i høringsbrevet

Ettersøk omfattes av jaktbegrepet, og forbudet mot bruk av motorisert fremkomstmiddel under jakt gjelder dermed også under ettersøk av påskutt sjøfugl.

I høringsbrevet fremholdt departementet at mye peker i retning av at dagens forbud mot bruk av motorbåt under ettersøk av lovlig påskutt sjøfugl, ikke ivaretar kravet til dyrevelferd på en tilstrekkelig måte. En typisk skadesituasjon er at lovlig påskutt sjøfugl ikke dør straks, men faller i vannet utenfor skuddhold og er fortsatt i stand til å svømme og dykke. En slik situasjon medfører ettersøksplikt. I praksis blir det imidlertid vanskelig for jegeren å innhente og avlive fuglen effektivt, siden loven krever at man bare kan benytte robåt. Ettersøket blir lett krevende, særlig hvis vind, strøm eller bølgehøyde gjør det tungt og vanskelig å ro. Jegeren kan bli sliten og fristes til å oppgi ettersøket for tidlig. Sjansen for rask og effektiv avliving øker betydelig dersom man tillater en begrenset og lovregulert adgang til bruk av motorbåt i disse tilfellene.

På grunn av kontroll- og bevisproblemer knyttet til om fuglen faktisk er lovlig påskutt og skadet før den hentes og avlives, ville Miljøverndepartementet i høringsbrevet likevel ikke tilrå en ubegrenset rett til bruk av motorbåt for avliving av skadeskutt sjøfugl. Bruken av motorbåt bør undergis begrensninger, bl.a. av hensyn til at det ikke skal kunne drives ordinær jakt fra motorbåt under dekke av ettersøk. Aktuelle betingelser kan være at båten holder en maksimal hastighet på 5 knop og at jegeren i forbindelse med bruk av motorbåt under ettersøket pålegges en meldeplikt til kommunen som lokalt viltorgan.

Videre fremholdt departementet i høringsbrevet at det synes mest ryddig å pålegge jegeren bevisbyrde for at viltet er lovlig påskutt, og at dette burde kombineres med en lignende meldeplikt til kommunen som foreslått ved bruk av kunstig lys under ettersøk av påskutt hjortevilt. En meldeplikt til grunneier er mindre aktuelt her. Berørt grunneier kan imidlertid avtalefeste en slik meldeplikt med jegeren dersom han ønsker det. Konkret foreslo departementet følgende endring i viltloven § 21 annet ledd:

”Innen en avstand av 2 kilometer fra land, herunder holmer og skjær, er det forbudt å drive jakt fra motorbåt eller annet flytende eller sve-

vende fartøy drevet med motor, *med unntak av ettersøk av lovlig påskutt vilt når fartøyets hastighet ikke overstiger 5 knop. Jegeren har bevisbyrden for lovlig påskyting og skal snarest varsle kommunen om bruk av motor under ettersøket.* Fylkeskommunen kan for bestemte områder og tidsrom øke eller minske avstanden.”

3.2.3 Høringsinstansenes syn

12 høringsinstanser (*Fylkesmennene i Møre og Romsdal, Vest-Agder, Oppland, Buskerud og Finnmark, Politidirektoratet, Statskog, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Østfold fylkeskommune, Mattilsynet, NORSKOG og Norges Skogeierforbund*) er i hovedsak positive til å åpne for bruk av motordrevet fremkomstmiddel ved ettersøk av påskutt sjøfugl. 1 høringsinstans (*Fylkesmannen i Rogaland*) går mot en slik endring.

Fylkesmannen i Rogaland uttaler:

”Forslaget er en invitasjon til å utfordre reglene om forbud mot bruk av motorfartøy innenfor 2-km-grensen og vil gi oppsynet store vanskeligheter med å reagere på mistanke på brudd på reglene. Meldeplikten til kommunen vil neppe bli overholdt i særlig grad, og motsatt kan den misbrukes til ulovlig jakt. Vår oppfatning er at tydelige regler blir forstått og etterlevd, selv om de i enkeltsituasjoner kan være uhensiktsmessige. Åpnes det nå for en sterkere kopling mellom bruk av motorbåt og jakt er vi overbevist om at det vil føre til flere fellingsforsøk fra båt og et større antall skadeskytinger.”

Politidirektoratet og Økokrim mener at det må lovfestes at varsling skal skje *før* ettersøket starter, og at politiet må være blant dem som varsles. Bakgrunnen er et ønske om å sikre notoritet og mulighet for bedre kontroll, samt hensynet til å forhindre unødig ressursbruk fra politiets side dersom politiet får melding fra befolkningen om jaktaktivitet med motorbåt. Også *Agder, Nord-Trøndelag og Telemark politidistrikt* mener politiet bør varsles i disse tilfellene. *Fylkesmennene i Finnmark og Møre og Romsdal* samt *kommunene Eidfjord, Granvin, Ullensvang og Ulvik* mener politimyndighet bør kontaktes i stedet for kommune. Det vises til manglende bemanning/kapasitet i kommunene og til at dette heller ikke er en naturlig oppgave for dem. *Østfold fylkeskommune* uttaler at politiet eller Statens naturoppsyn kan være aktuell varslingsmyndighet, dersom det *skal* være varslingsplikt.

NORSKOG mener ordningen betinger en enkel melderutine, mens *Norges jeger- og fiskerforbund, Statskog* og *Østfold fylkeskommune* foreslår at kravet om varsling blir fjernet. *Norges jeger- og fiskerforbund* begrunner dette med at tidsfaktoren er et sentralt element ved ettersøk av påskutt sjøfugl, og at meldeplikten vil kunne hemme muligheten for effektivt å kunne forfølge og avlive skadet vilt. Det vises også til at behovet for å benytte båt for å avlive fugl vil kunne oppstå flere ganger i løpet av en jakt.

Norges Skogeierforbund og *Statskog* ser ingen grunn til å fastsette maksimal hastighet til 5 knop. *Norges Skogeierforbund* foreslår at hastighetsbegrensingen settes til 8 knop, slik som man har for vanlig jaktutøvelse i Danmark. *Agder politidistrikt* mener tanken bak en 5 knopsgrense er god, men at dette i praksis ikke blir lett å kontrollere. Også *Økokrim* peker på at det kan bli vanskelig å bevise at fartøyet ikke overstiger 5 knop. *Fylkesmannen i Vest-Agder* på sin side mener en har funnet frem til et godt og konstruktivt forslag ved å begrense farten på lovlig fartøy til 5 knop ved ettersøk.

Fylkesmannen i Vest-Agder mener videre det bør fremgå i lovteksten at lovendringen også omfatter innhenting av avlivet fugl, og anbefaler videre en ordning med tidsbegrenset prøveperiode, f.eks. 5 år.

Politidirektoratet mener at slik § 21 foreslås formulert, kan det synes noe uklart om fylkeskommunens adgang til å gi lokale bestemmelser også vil referere seg til den nye regelen for bruk av motorbåt for ettersøk av påskutt sjøfugl.

3.2.4 Departementets bemerkninger

Departementet konstaterer at de aller fleste høringsinstansene som har uttalt seg om saken, i hovedsak støtter forslaget i høringsbrevet om å åpne for bruk av motordrevet fremkomstmiddel ved ettersøk av påskutt sjøfugl.

Departementer merker seg de betenkeligheter *Fylkesmannen i Rogaland* fremhever, men mener elementer i forslaget som meldeplikt og bevisbyrde for jegeren for at påskytingen er lovlig, kan bidra til å motvirke misbruk.

Departementet merker seg ellers at synet på varsling spriker blant høringsinstansene. *Politidirektoratet* og *Økokrim* ber om at det lovfestes at varsling skal skje *før* ettersøket starter, mens *Norges jeger- og fiskerforbund, Statskog* og *Østfold fylkeskommune* foreslår at kravet om varsling blir fjernet i sin helhet. Etter departementets syn representerer forslaget i høringsbrevet et godt kompromiss mellom de ulike hensyn som gjør

seg gjeldende. Departementet mener det er viktig å opprettholde et krav om varsling, av kontrollhensyn. Samtidig tilsier hensynet til dyrevelferd at det ikke bør være noe generelt krav om at varsling skjer før ettersøk. Som Norges jeger- og fiskerforbund påpeker er tidsfaktoren sentral der sjøfugl er påskutt. Dette gjelder i større grad for sjøfugl enn der hjortevilt er påskutt, og tilsier etter departementets syn en lempeligere bestemmelse her enn for hjortevilt. Departementet holder derfor fast ved forslaget i høringsbrevet om at varsling skal skje "snares". En slik formulering åpner for at varsling om nødvendig kan skje i etterkant, f.eks. der man ellers risikerer å tape fuglen av syne, og gir den nødvendige fleksibilitet.

En rekke høringsinstanser uttaler at politiet bør varsles. Departementet er enig i dette, bl.a. ut fra hensynet til å forhindre unødig ressursbruk fra politiets side dersom politiet får melding fra publikum om jaktaktivitet med motorbåt.

Noen høringsinstanser mener kommunen ikke bør varsles. Departementet har vurdert innspillene, men er kommet til at forslaget om plikt til å varsle kommunen bør opprettholdes. Kommunen er lokal viltmyndighet og bør ha kjennskap til slik aktivitet innenfor dens myndighetsområde. Det er imidlertid viktig at varslingen kan skje på en så enkelt måte som mulig, både for jeger og for kommunen. Det er etter lovforslaget ikke noe i veien for at varsling skjer for eksempel ved at jegeren legger igjen melding på en telefonsvarer eller sender en tekstmelding.

To høringsinstanser går mot den foreslåtte hastighetsbegrensningen på 5 knop, mens to andre mener at det kan bli vanskelig å håndheve en slik begrensning. Departementet ønsker å fastholde hastighetsbegrensningen på 5 knop. En hastighetsbegrensning er viktig for å ivareta hensynet til sikkerhet, annet naturmangfold m.m., og etter departementets syn vil den foreslåtte grensen på 5 knop være tilstrekkelig for å hente nedskutte fugler. Departementet vil videre peke på at selv om det i noen tilfeller vil kunne bli vanskelig å håndheve bestemmelsen, vil den uansett ha en viktig normgivende effekt.

Bestemmelsen omfatter ikke innhenting av fugl som ikke har blitt skadeskutt.

Når det gjelder anbefalingen om prøveprosjekt, knytter det seg etter departementets syn ikke så stor usikkerhet til virkningene av lovendringen at det er behov for en prøveperiode. Dersom det viser seg at den foreslåtte lovendringen får uheldige utslag vil en imidlertid kunne vurdere bestemmelsen på ny.

En høringsinstans mener at fylkeskommunens adgang til å gi lokale bestemmelser er uklart etter forslaget. Departementet mener imidlertid at det fremgår klart av forslaget at fylkeskommunens kompetanse, nå som før, er knyttet til å gi bestemmelser som øker eller minsker avstanden fra land som angir hvor der det er forbudt å drive jakt fra motorbåt o.l.

Departementet opprettholder forslaget i høringsbrevet. Departementet ser imidlertid at den foreslåtte ordlyden har fått en litt upresis utforming. Som det fremgår av redegjørelsen ovenfor og i høringsbrevet, gjelder forslaget ettersøk av påskutt *sjøfugl* i sjø. Bakgrunnen for forslaget er sjøfugljakten som foregår i skjærgården, der grov sjø kan gjøre det problematisk å bruke robåt for ettersøk av påskutt fugl. På denne bakgrunn er departementet kommet til at "påskutt vilt" bør endres til "påskutt sjøfugl i sjø" (hav). Videre mener departementet at ordet "ulovlig" foran "påskutt" er unødvendig og bør fjernes for å få en mer enhetlig regulering. Det er også ønskelig med en språklig forenkling. Lovforslaget lyder dermed som følger:

"Innen en avstand av 2 kilometer fra land, herunder holmer og skjær, er det forbudt å drive jakt fra motorbåt eller annet flytende eller svevende fartøy drevet med motor. *Dette gjelder likevel ikke ved ettersøk av påskutt sjøfugl i sjø når fartøyets hastighet ikke overstiger 5 knop. Jegeren har bevisbyrden for lovlig påskyting og skal snares varsle politi og kommunen om bruk av motor under ettersøket.* Fylkeskommunen kan for bestemte områder og tidsrom øke eller minske avstanden."

4 Jaging av vilt

4.1 Gjeldende rett

Naturmangfoldloven § 15 første ledd inneholder lovens forvaltningsprinsipp for dyr. Bestemmelsen slår fast at høsting og annet uttak av naturlig viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Videre heter det at unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi skal unngås. Et av hovedhensynene bak den siste bestemmelsen er hensynet til dyrevelferd.

Det følger av § 15 tredje ledd at bestemmelsene i første ledd ikke er til hinder for lovlig ferdse, landbruksvirksomhet eller annen virksomhet som skjer i samsvar med aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6. § 6 slår bl.a. fast at

enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med lovens forvaltningsmål.

Det vises videre til det som er sagt om viltloven § 19 og dyrevelferdsloven § 20 i punkt 2 ovenfor. I tillegg inneholder dyrevelferdsloven en generell bestemmelse i § 3 om at dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

Lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold (hundeloven) har regler om bl.a. bruk av hund for jakt eller jakthundtrening. Det følger av § 9 første ledd at båndtvang fastsatt i eller i medhold av hundeloven §§ 4, 6 og 7, ikke gjelder hund når den brukes for jakt, jakthundtrening eller jaktprøver mellom 20. august og 1. april, eller når båndtvang er fastsatt i medhold av § 6 annet ledd bokstavene c, d og e. § 9 tredje ledd slår fast at en hund som nyttes som jakthund eller er under trening eller prøve for dette, kan slippes på en aktsom måte slik det er naturlig ut fra bruksformålet, når dette ikke er i strid med viltloven eller regler om båndtvang. Det samme gjelder for trening og prøving av etter-søkshunder.

4.2 Forslaget i høringsbrevet

Da naturmangfoldloven trådte i kraft 1. juli 2009, ble reglene i viltloven § 3, det såkalte fredningsprinsippet, opphevet. Innholdet av bestemmelsen ble forutsatt videreført i naturmangfoldloven, men lovendringen har på enkelte punkter resultert i en utilsiktet svekkelse av den rettslige beskyttelsen for viltet. Miljøverndepartementet ønsker å rette opp dette gjennom å foreslå en endring av naturmangfoldloven § 15.

Viltloven § 3, som ble opphevet, inneholdt bl.a. følgende bestemmelser:

”Alt vilt, herunder dets egg, reir og bo er fredet med mindre annet følger av lov eller vedtak med hjemmel i lov.” (1. ledd, 1. punktum).

”Det er forbudt å fange, jage, drepe, eller skade fredet vilt.” (2. ledd, 1. punktum).

”Ved enhver virksomhet skal det tas hensyn til viltet og dets egg, reir og bo, slik at det ikke påføres unødig lidelse og skade.” (3. ledd).

Overtredelse av bestemmelsene kunne etter viltloven § 56 straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år (inntil 2 år ved særlig skjerpene omstendigheter). Uaktsom overtredelse var straffbart.

Bestemmelsene som var innarbeidet i viltloven § 3 ble forutsatt ivaretatt gjennom naturmangfoldloven § 6 og § 15. Som nevnt over følger det av § 6

at enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med lovens forvaltningsmål. Paragraf 15 første ledd slår fast at høsting og annet uttak av naturlig viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi skal unngås. Forsettlig eller uaktsomt brudd på naturmangfoldloven § 15 kan straffefølges, jf. loven § 75. Brudd på aktsomhetsplikten i § 6 kan ikke straffefølges.

§ 15 første ledd fanger i hovedsak opp hovedhensynene i viltloven § 3, men er blitt noe snevrere. En viktig forskjell fra viltloven § 3 er at det uttrykkelige forbudet mot å ”jage” fredet vilt er borte. Begrepet ”jage” i viltloven § 3 er definert på følgende måte i dom avsagt av Sør-Østerdal tingrett 12. november 2009: ”Retten forstår begrepet ”jage” [...] slik at det omfatter å påvirke f.eks. en fredet bjørn på en slik måte at den endrer retning eller fart i forhold til dens normale fri bevegelse, jf. Ot.prp. nr. 9 (1980-81) side 46. Retten legger videre til grunn at begrepet ”jage” forutsetter at påvirkningen er av et visst minste omfang, og av en viss minste varighet. Bestemmelsen beskytter dyrelivets fred, og det kreves ikke fellingshensikt for at man kan dømmes for å ”jage””. I dom avsagt 22. juni 2010 har Eidsivating lagmannsrett sluttet seg til denne definisjonen.

Slik naturmangfoldloven lyder i dag, kan forstyrrelse av dyr etter omstendighetene være i strid med aktsomhetsplikten i § 6, men brudd på § 6 kan som nevnt ikke straffefølges.

En annen forskjell fra viltloven § 3 gjelder forbudet mot unødig lidelse. Bestemmelsen om å unngå unødig ”lidelse” synes i forarbeidene til naturmangfoldloven å ha fått et snevrere anvendelsesområde enn den tilsvarende bestemmelsen i viltloven § 3. Etter viltloven § 3 gjaldt bestemmelsen ”ved enhver virksomhet”. I Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) om ny naturmangfoldlov s 385 heter det derimot: ”Begrepet ”lidelse” er en videreføring av viltloven § 3 tredje ledd og skal sikre at viltlevende dyr *under jakt, fangst og fiske* ikke lider unødig” (vår uth.).

Forbudet mot unødig ”skade” i viltloven § 3 er videreført i naturmangfoldloven § 15 første ledd annet punktum. Denne bestemmelsen er av imidlertid av begrenset betydning i denne sammenheng. Slik bestemmelsen står i dag, vil det være avgjørende at myndighetene kan påvise en faktisk skade på viltet som konsekvens av jagingen for at eventuell straff etter naturmangfoldloven § 75 skal kunne ilegges. Dette vil i de færreste tilfeller være mulig å påvise, da vilt som utsettes for slik poten-

siell skade, ofte må fanges inn eller avlives før eventuelle konsekvenser kan dokumenteres.

Dette innebærer at jaging av dyr der det ikke kan påvises faktisk skade, alternativt ikke kan påvises skade eller lidelse dersom det dreier seg om jakt, fangst og fiske, ikke faller inn under naturmangfoldloven § 15, men naturmangfoldloven § 6, og kan dermed ikke straffeforfølges etter naturmangfoldloven.

Som tidligere nevnt suppleres nå, som før, bestemmelsene i viltloven/naturmangfoldloven av dyrevern/dyrevelferdslovgivningen. Dyrevelferdsloven § 3 om at dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger, kan være relevant. Denne erstatter imidlertid ikke viltloven § 3 fullt ut, bl.a. kreves det forsett eller grov uaktsomhet for straff, jf. dyrevelferdsloven § 37, mens det etter viltloven og naturmangfoldloven er tilstrekkelig med alminnelig uaktsomhet.

De endringer som er gjort, har etter departementets syn hatt uheldige konsekvenser i praksis. Et eksempel er dom avsagt av Eidsivating lagmannsrett 22. juni 2010 om ulovlig bjørnejakt i Trysil. Jakten skjedde ved bruk av bil samt hund påsatt peiler. Lagmannsretten reduserte her straffen for eieren av hunden. I sin reaksjonsfastsettelse la retten bl.a. vekt på at viltloven § 3 var opphevet og at det eksplisitte forbudet mot "jaging" ikke var videreført i naturmangfoldloven § 15. Retten uttaler bl.a. at "den lovendringen som er foretatt, tyder i alle fall ikke på at lovgiver nå ser mer alvorlig på slik jaging av fredet vilt som denne saken dreier seg om, enn tidligere".

Et annet eksempel er flere tilfeller som har funnet sted der hunder er blitt sluppet løs på bjørner om våren for hundetrening. Dette har skjedd i en periode der bjørnen har vært særlig sårbar, og er etter departementets syn svært uheldig. Etter det departementet har fått opplyst, er det blitt vanskeligere å gripe inn mot slike handlinger etter at viltloven § 3 ble opphevet.

Et tredje eksempel er dom avsagt av Nord-Østerdal tingrett 6. juli 2010, der en sauebonde som forfulgte ulv med bil, ble idømt straff. Direktoratet for naturforvaltning og påtalemyndigheten vurderte det slik at dette ikke var i strid med naturmangfoldloven § 15, så fremt det ikke kunne påvises konkrete skader på ulven. Nord-Østerdal tingrett kom imidlertid til at deler av tiltaltes opptreden måtte anses som "grovt uaktsom" mishandling av dyr, og han ble dømt for brudd på dyrevelferdsloven. Han ble imidlertid frifunnet, i strid med aktors påstand, for et annet tilfelle av forfølgning av ulv med bil, fordi retten ikke anså at

dette var "grovt uaktsom" mishandling. Utfallet kunne blitt et annet dersom skyldkravet hadde vært alminnelig uaktsomhet, slik som etter viltloven og naturmangfoldloven.

På denne bakgrunn konkluderte Miljøverndepartementet i høringsbrevet med at det er behov for en endring av naturmangfoldloven § 15. Konkret foreslo departementet at § 15 første ledd ble endret til følgende:

"Høsting og annet uttak av naturlig viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi skal unngås. *Likeledes skal unødig jaging av viltlevende dyr unngås.*"

Dagens unntaksbestemmelse i § 15 tredje ledd vil etter forslaget gjelde også her. Det vil si at forbudet mot unødig jaging av viltlevende dyr ikke er til hinder for lovlig ferdsel, landbruksvirksomhet eller annen virksomhet som skjer i samsvar med aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6.

Departementet uttalte videre i høringsbrevet at bestemmelsen i dagens § 15 første ledd annet punktum om at "*unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi skal unngås*", etter departementets syn var formålstjenlig. Bestemmelsen om å unngå unødig lidelse måtte imidlertid gjelde generelt, ved enhver virksomhet, og ikke bare komme til anvendelse ved jakt, fangst og fiske. Departementet tok derfor sikte på å klargjøre, i lovproposisjonen, at bestemmelsen skal forstås på denne generelle måten.

4.3 Høringsinstansenes syn

13 høringsinstanser er i hovedsak positive til forslagene i høringsbrevet (*Direktoratet for naturforvaltning, Mattilsynet, Østfold fylkeskommune, Norsk Kennel Klub, Politidirektoratet, Fylkesmannen i Rogaland, Møre og Romsdal, Vest-Agder, Oppland, Buskerud, Sør-Trøndelag og Finnmark, Rovviltnevnda i region 2.*) Ingen av høringsinstansene går direkte i mot forslaget, men mange peker på behov for klargjøring når det gjelder bestemmelsens rekkevidde.

Behovet for klargjøring knytter seg særlig til hvilke konsekvenser den foreslåtte lovendringen vil få for jakt med hund og jakthundtrening. *Direktoratet for naturforvaltning* mener det må komme klart frem at lovendringen innebærer at lovforståelsen og rettsstilstanden skal forstås på samme måte som etter den tidligere § 3 i viltloven, og uttaler bl.a.:

”Presiseringen vil bl.a. klargjøre at tidligere praksis for trening av jakthunder utenfor båndtvangstid videreføres, såfremt dette skjer innenfor rammene av aktsomhetsplikten i naturfangfoldloven § 6. Slik trening vil ikke bli ansett som *unødig* iht. den foreslåtte § 15, 1. ledd tredje setning. På den annen side vil eksempelvis trening av hund innenfor båndtvangstid kunne være *unødig* ut fra omstendighetene [...] Trening av løs hund på bjørn som nettopp har forlatt hiet vil kunne være ”*unødig*” både innenfor og utenfor båndtvangstid. Tilsvarende vil trening av hund i viltets yngletid eller andre sårbare perioder, kunne være *unødig* ut fra omstendighetene.”

16 høringsinstanser (*Statsskog, Fuglehundklubbens Forbund, Landbruks- og matdepartementet, Norges Bondelag, Norges jeger- og fiskerforbund, Norges skogeierforbund, Norsk kennel klub, NORSKOG, kommunene Eidfjord, Granvin, Ullensvang og Ulvik, Norges Fjellstyresamband, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norsk Sau og Geit*) ber om at det klargjøres at den foreslåtte endringen i § 15 ikke er til hinder for trening av jakthund uten fellingshensikt og/eller bruk av jakthund under jakt, eller uttaler seg i samme retning. Blant argumentene som fremføres er at bruk av trenede hunder vil fremme human og effektiv jakt, og at hundene kan bistå under ettersøk av skadet vilt. Det vises også til debatt i Stortinget under behandlingen av hundeloven, som viste at det var ønsket at det skulle legges til rette for trening av jakthunder utenom båndtvangstid, og til jegeres glede i arbeidet med hunden.

Norges Bondelag, Norges jeger- og fiskerforbund, Norges Skogeierforbund, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Sau og Geit og NORSKOG understreker viktigheten av godt trente hunder under jakt på bjørn og ved ettersøk av (trafikk)skadet bjørn.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norges Skogeierforbund, Norsk Fjellstyresamband og Norsk Sau og Geit presiserer at det må komme klart frem at gjeldende praksis, og rett, etter hundelovens §§ 8 og 9 gjelder.

Norges jeger- og fiskerforbund og Norges Bondelag forslår å endre § 15 tredje ledd i naturmangfoldloven til ”Bestemmelsene i første og annet ledd er ikke til hinder for lovlig ferdsel, landbruksvirksomhet, *jakt og trening av jakthunder* eller annen virksomhet som skjer i samsvar med aktsomhetsplikten i § 6.”

Norges Bondelag forutsetter at eventuelle endringer i naturmangfoldloven ikke innskrenker muligheten til å jage viltlevende arter for å forhindre skade eller tap i landbruksvirksomhet. Det vises spesielt til gress (kortnebbgås) og hjortevilt som forårsaker avlingsskader ved beiting og ved å legge igjen ekskrementer på innmark. *NORSKOG* etterlyser en grensedragning mot lovlig atferd mot vilt av hensyn til husdyrhold.

Også *Norsk Bonde- og Småbrukarlag* og *Norsk Sau og Geit* anser det som viktig å kunne skremme og jage viltlevende dyr, i sær rovdyr, i gitte situasjoner for å forhindre skader på folk, bufe og andre husdyr. *Norsk Sau og Geit* foreslår følgende tilføyelse i naturmangfoldloven § 15:

”Jaging for å unngå eller begrense skader på folk, bufe og andre husdyr er tillatt jfr. dyrevelferdsloven § 3 annet punktum og straffeloven § 48”.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag mener ordet ”*unngås*” i lovteksten bør byttes ut med ”*ikke tillatt*”, av pedagogiske hensyn.

Fylkesmannen i Finnmark foreslår at ”*unødig forfølgelse*” innarbeides i lovteksten. Fylkesmannen mener at motorisert jaging er verre enn jaging uten bruk av motorisert fremkomstmiddel, og viser til at jaging med snøscooter er en aktuell problemstilling relatert til forslaget. Det har vært tilfeller av snøscootere som har fulgt spor av jerv på snø, med sprangspor av jerv over lengre avstander hvor dette helt klart er *unødig* (ikke beitedyr i umiddelbar nærhet).

4.4 Departementets bemerkninger

Departementet har merket seg at mange høringsinstanser i hovedsak er positive til forslaget i høringsbrevet. Mange mener imidlertid det er behov for å klargjøre bestemmelsens rekkevidde, og departementet vil innledningsvis gi en generell redegjørelse.

Formålet med den foreslåtte lovendringen er å reetablerer den rettslige beskyttelse av viltet som fulgte av den tidligere § 3 i viltloven med sitt forbud mot å ”jage” vilt. Som nevnt ovenfor er begrepet ”jage” i § 3 i viltloven definert på følgende måte i rettspraksis: ”[D]et omfatter å påvirke f.eks. en fredet bjørn på en slik måte at den endrer retning eller fart i forhold til dens normale fri bevegelse. [...] begrepet ”jage” forutsetter at påvirkningen er av et visst minste omfang, og av en viss minste varighet. Bestemmelsen beskytter dyrelivets fred, og det kreves ikke fellingshensikt

for at man kan dømmes for å "jage". Begrepet "jage" i forslaget til endring av naturmangfoldloven § 15 er tenkt å ha samme meningsinnhold.

Bestemmelsen vil ikke ramme virksomhet som ikke påvirker dyrelivets adferd, for eksempel å søke etter og observere dyreliv der dette ikke påvirker de aktuelle individers adferd. Dette er ikke "jaging". Videre er det etter forslaget bare "unødig" jaging som rammes, altså ikke enhver form for jaging. Vurderingen av om en aktivitet innebærer unødig jaging må vurderes bl.a. ut fra dyrevelferdshensyn, vedkommendes behov for å gjennomføre den aktuelle aktiviteten og hvorvidt en mer skånsom fremgangsmåte kan benyttes. Som eksempel kan nevnes trening av hund for jakt- og ettersøksformål. Aktiviteten i seg selv vil ikke generelt rammes av bestemmelsen, men slik aktivitet i viltets yngletid eller andre sårbare perioder, kan innebære unødig jaging. Denne type trening må da gjennomføres på andre tidspunkter i stedet.

Forbudet mot unødig jaging vil begrenses av naturmangfoldloven § 15 annet ledd som slår fast at bestemmelsene i § 15 første ledd ikke er til hinder for lovlig ferdsel, landbruksvirksomhet eller annen virksomhet som skjer i samsvar med aktsomhetsplikten i § 6. Som eksempel på ferdsel i samsvar med aktsomhetsplikten kan nevnes en skigåer som ufrivillig støkker en bjørn om våren. Dersom skigåeren i etterkant forfølger bjørnen gjennom sporing og denne aktiviteten fører til at effekten av forstyrrelsen forlenges eller forverres, vil dette være i strid med § 15, fordi slik ferdsel ikke er i samsvar med aktsomhetsplikten i § 6. Forfølging som skjer med motorisert fremkommestmiddel vil ofte være en større belastning ut fra dyrevelferdshensyn enn ikke –motorisert jaging, og vil lettere rammes av forbudet i naturmangfoldloven § 15. Det vises ellers til Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) Om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) når det gjelder nærmere omtale av § 6.

Departementet har merket seg at 16 høringsinstanser ber om at det klargjøres at den foreslåtte lovendringen ikke er til hinder for trening av jakthund eller bruk av hund under jakt. Fire høringsinstanser ber om at det klart fremgår at gjeldende praksis og rett skal gjelde.

Som det fremgår av departementets redegjørelse ovenfor og under pkt. 3.2, er formålet med den foreslåtte lovendringen å reetablerer den rettslige beskyttelse av viltet som tidligere fulgte av § 3 i viltloven. I likhet med den tidligere ordlyden i viltloven § 3 innebærer *ikke* lovforslaget et forbud mot bruk av hund under jakt. Det er i dag

et omfattende regelverk for utøvelse av jakt og bruk av hund under jakt, og departementet legger til grunn at bruk i tråd med dette regelverket normalt ikke vil være unødig jaging.

I likhet med den tidligere ordlyden i viltloven § 3 innebærer heller ikke lovforslaget et forbud mot *trening* av jakthund. Som nevnt ovenfor kan imidlertid aktivitet i viltets yngletid eller andre sårbare perioder innebære unødig jaging, og denne type trening må da gjennomføres på andre tidspunkter i stedet. Når det gjelder trening av hund på bjørn for ettersøks- og jaktformål, som seks av høringsinstansene tar opp, er det også her slik at aktiviteten ikke generelt vil rammes av den foreslåtte bestemmelsen. Slik aktivitet på vårparten, når bjørnens almenntilstand er betydelig redusert etter langvarig hiopphold, vil imidlertid lett kunne anses som unødig jaging. Denne type trening må da gjennomføres f.eks. på høsten i stedet.

Departementet slutter seg i det store og hele til Direktoratet for naturforvaltning sine vurderinger når det gjelder den foreslåtte lovendringen og konsekvensene for jakt med hund og jakthundtrening.

Norges Bondelag, NORSKOG, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og Norsk Sau og Geit er opptatt av at lovforslaget ikke må innskrenke adgangen til å jage viltlevende arter for å forhindre skade, på f.eks. avling, husdyr og mennesker. Såfremt slike handlinger ikke står i et urimelig forhold til de verdier som skal beskyttes, vil de etter departementets syn ikke innebære unødig jaging og ikke være forbudt. Tvert i mot oppfordrer lovgivningen til slike handlinger, fremfor uttak. Som eksempel kan nevnes naturmangfoldloven § 18 om annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk enn høsting. Det fremgår av § 18 annet ledd at det er et vilkår for uttak at formålet (f.eks. å beskytte avling eller husdyr) ikke kan nås på annen måte. Et annet tilfelle er § 17 om nødverge i samme lov, der det for noen situasjoner stilles som vilkår for avlaving at avlaving "må anses påkrevd". Handlinger som ikke er proposjonale eller nødvendige vil imidlertid ikke være tillatt. Som eksempel på handling som ikke er nødvendig kan nevnes Fylkesmannen i Finnmarks omtale av tilfeller av snøscootere som har fulgt spor av jerv på snø, med sprangspor av jerv over lengre avstander selv om dette er unødvendig fordi det ikke er beitedyr i umiddelbar nærhet.

Når det gjelder forslaget fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag om å bytte ut "skal unngås" i lovteksten med "ikke tillatt", kan ikke departementet se at det er behov for dette ut fra pedagogiske

hensyn. ”Skal unngås” er dessuten den formuleringen som ellers benyttes i naturmangfoldloven § 15 første ledd, og hensynet til enhetlig begrepsbruk taler for å benytte den også her.

Departementet kan heller ikke se at det er behov for å tilføye ”unødig forfølgelse” i lovteksten, slik Fylkesmannen i Finnmark foreslår, i tillegg til ”unødig jaging”. Unødig forfølgelse dekkes etter departementets syn av begrepet ”unødig jaging”, både etter rettspraksis og etter en alminnelig språklig forståelse.

Departementet opprettholder på denne bakgrunn forslaget i høringsbrevet til endring av naturmangfoldloven § 15.

Departementet er kommet til at det i tillegg bør gjøres en mindre endring i hundeloven § 9 tredje ledd. Denne bestemmelsen lyder i dag:

”En hund som nyttes som jakthund eller er under trening eller prøve for dette, kan slippes på en aktsom måte slik det er naturlig ut fra bruksformålet, når dette ikke er i strid med viltloven eller regler om båndtvang. Det samme gjelder for trening og prøving av ettersøkshunder.”

Bestemmelsen ble vedtatt, sammen med de øvrige deler av hundeloven, i 2003. Etter dette har naturmangfoldloven tredd i kraft (2009). Etter departementets syn er det naturlig å nevne naturmangfoldloven i lovbestemmelsen i tillegg til viltloven. Som tidligere nevnt er enkelte bestemmelser som tidligere lå i viltloven nå overført til naturmangfoldloven (jf. deler av nml. §§ 6 og 15), og lovforslaget som gjelder ”unødig jaging” bidrar ytterligere til dette. Samtidig inneholder viltloven fortsatt bestemmelser som er svært relevante for jakt med hund slik at det også bør vises til viltloven. Departementet foreslår på denne bakgrunn følgende endring i hundeloven § 9 tredje ledd:

”En hund som nyttes som jakthund eller er under trening eller prøve for dette, kan slippes på en aktsom måte slik det er naturlig ut fra bruksformålet, når dette ikke er i strid med viltloven, *naturmangfoldloven* eller regler om båndtvang. Det samme gjelder for trening og prøving av ettersøkshunder.”

5 Andre lovendringer

5.1 Henvisning til riktig lov

5.1.1 Forslaget i høringsbrevet

Lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern ble opphevet da naturmangfoldloven ble vedtatt. En rekke lover henviser fortsatt til naturvernloven eller vedtak med hjemmel i naturvernloven i stedet for naturmangfoldloven. Informasjonshensyn tilsier at det gjøres endringer i disse lovene slik at henvisningene blir riktige og gir uttrykk for gjeldende rett.

Naturmangfoldloven § 77 slår fast at beslutning ”om delegering av myndighet, forskrifter eller enkeltvedtak med hjemmel i bestemmelser som oppheves eller endres ved denne loven, står fortsatt ved lag inntil Kongen bestemmer annet”. Videre er det samme sted bestemt at naturmangfoldloven § 48 om dispensasjon også gjelder eldre vernevedtak. I de tilfellene henvisningene til naturvernloven i annen lovgivning gjelder områder vernet i medhold av naturvernloven, mener departementet derfor at en henvisning til naturmangfoldloven også bør inneholde en henvisning til denne overgangsbestemmelsen.

I naturmangfoldloven brukes nå begrepet ”vern” eller ”vernet” i stedet for ”fredning” eller ”fredet”. ”Vern” bør også benyttes der det i eldre lovgivning henvises til tidligere fredningsvedtak etter naturvernloven. Med henvisningen til naturmangfoldloven § 77 vil ”vern” eller ”vernet” dekke begge typer vedtak.

På bakgrunn av dette foreslo departementet i høringsbrevet endringer i alminnelig borgerlig straffelov 22. mai 1902 nr. 10 (straffeloven 1902), lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven), lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven), lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven 2005), lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk (skogbruksloven), lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark (Finnmarksloven), lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift (reindriftsloven), lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) og lov 5. juni 2009 nr. 35 om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (markaloven).

Det ble presisert at endringsforslagene ikke innebar noen realitetsendring.

5.1.2 Høringsinstansenes syn

Direktoratet for naturforvaltning støtter Miljøverndepartementets forslag om å gjøre endringer i lover som viser til naturvernloven, og forslaget om at det også tas inn en henvisning til overgangsbestemmelsen i § 77, men mener at teksten bør endres til (endring i kursiv): ”naturmangfoldloven kapittel V, eller eldre vernevedtak jf. *naturmangfoldloven § 77*”. Dette for å hindre uklarheter med hensyn til hvilke bestemmelser det vises til.

Ingen andre høringsinstanser har kommentert dette forslaget særskilt.

5.1.3 Departementets bemerkninger

Ingen høringsinstanser har gått i mot forslaget. Departementet er enig med direktoratet i at det for å unngå uklarheter bør vises til ”naturmangfoldloven § 77” i stedet for ”§77”. Ut over dette opprettholder departementet forslaget i høringsbrevet.

5.2 Lovbegrepet i naturmangfoldloven § 14

5.2.1 Gjeldende rett

Det heter i dag i naturmangfoldloven § 14 første ledd at tiltak etter ”loven” skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser.

Annet ledd slår fast at ved vedtak i eller i medhold av ”loven” som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på naturgrunnlaget for samisk kultur.

5.2.2 Forslaget i høringsbrevet

I Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) Om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) er det flere steder gitt uttrykk at bestemmelsen gjelder både ved avgjørelser etter naturmangfoldloven og ved avgjørelser etter andre lover. Dette er en inkurie.

Hensynet til andre viktige samfunnsinteresser enn naturmangfold skal vektlegges når det fattes avgjørelser etter naturmangfoldloven. Når det fattes vedtak etter andre lover, er det de hensyn disse lovene skal ivareta, som først og fremst skal vektlegges. Andre lover skal også ta hensyn til naturmangfold der vedkommende lov åpner for det, for eksempel ved formuleringer som ”allmenne hensyn”, ”allmenne interesser” og ”miljøhensyn”. På denne bakgrunn foreslo departemen-

tet i høringsbrevet en endring i § 14 første ledd, for å hindre at man ved vedtak etter en sektorlov vurderer andre samfunnsinteresser både etter vedkommende sektorlov og naturmangfoldloven § 14 første ledd. For å fjerne all tvil som følge av inkurien i proposisjonen, foreslo departementet også en tilsvarende endring i § 14 annet ledd. Konkret foreslo departementet at § 14 ble endret til følgende:

”Tiltak etter *naturmangfoldloven* skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser.

Ved vedtak i eller i medhold av *naturmangfoldloven* som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur.”

5.2.3 Høringsinstansenes syn

Bare *Direktoratet for naturforvaltning* har uttalt seg eksplisitt om forslaget. Direktoratet støtter de foreslåtte endringene.

5.2.4 Departementets bemerkninger

Ingen høringsinstanser har gått i mot forslaget, og departementet opprettholder forslaget i høringsbrevet. Det gjøres imidlertid enkelte språklige justeringer. Disse justeringene omfatter også å endre dagens formulering i annet ledd om ”vedtak i eller i medhold av” til ”vedtak i medhold av”. Formuleringen vil dekke alle vedtak som fattes i medhold av naturmangfoldloven.

5.3 Skjøtsel og enkeltvedtaksbegrepet

5.3.1 Gjeldende rett

Beslutning om at forvaltningsmyndigheten for verneområder skal gjennomføre skjøtsel, er ikke et enkeltvedtak, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) side 423 annen spalte.

5.3.2 Forslaget i høringsbrevet

At beslutning om skjøtsel som nevnt ikke er et enkeltvedtak, fremgår kun av lovens forarbeider og ikke av selve lovteksten. Informasjonshensyn tilsier at dette også fremgår av loven. På denne bakgrunn foreslo departementet i høringsbrevet at følgende bestemmelse ble føyd til i naturmangfoldloven § 47:

”Avgjørelser om skjøtsel regnes ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven.”

5.3.3 Høringsinstansenes syn

Bare *Direktoratet for naturforvaltning* har uttalt seg eksplisitt om forslaget. Direktoratet støtter den foreslåtte endringen.

5.3.4 Departementets bemerkninger

Ingen høringsinstanser har gått i mot forslaget, og departementet opprettholder forslaget i høringsbrevet med enkelte språklige justeringer.

5.4 Skjøtsel og eldre vernevedtak

5.4.1 Gjeldende rett

Det følger av naturmangfoldloven § 77 at eldre vernevedtak, dvs. vernevedtak fra tiden før naturmangfoldloven trådte i kraft 1. juli 2009, står ved lag inntil Kongen bestemmer noe annet. § 77 slår også fast at naturmangfoldloven § 48 om dispensasjon fra vernevedtak kommer til anvendelse på eldre vernevedtak. Loven sier ikke noe om hvorvidt naturmangfoldloven § 47 om skjøtsel av verneområder også kommer til anvendelse på eldre vernevedtak.

5.4.2 Forslaget i høringsbrevet

Den nå opphevede lov 19. juni 1970 nr. 63 om naturvern ga i §§ 4, 6, 10, 12 og 21 miljøvernmyndighetene hjemmel til å gjennomføre skjøtsel. Det var ikke meningen å endre gjeldende rett da naturmangfoldloven ble vedtatt og naturvernloven opphevet. Fordi rettssituasjonen nå er uklar, foreslo departementet i høringsbrevet at overgangsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 77 også omfatter § 47 om skjøtsel. Formålet er en klar og forutsigbar hjemmel til skjøtsel også når det gjelder eldre vernevedtak. Konkret foreslo departementet følgende endring i § 77:

”Beslutninger om delegering av myndighet, forskrifter eller enkeltvedtak med hjemmel i bestemmelser som oppheves eller endres ved denne loven, står fortsatt ved lag inntil Kongen bestemmer annet. §§ 47 og 48 gjelder også for eldre vernevedtak. For en eier eller rettighets-

haver som har fått områder vernet som nasjonalpark eller landskapsvernområde og der den ordinære fristen for å fremsette krav om erstatning ikke har gått ut 1. januar 2002, reguleres spørsmålet om erstatning av §§ 50 og 51 i denne lov. Kongen kan gi forskrifter med overgangsbestemmelser for tilpasning fra tidligere lovgivning til loven her.”

5.4.3 Høringsinstansenes syn

Bare *Direktoratet for naturforvaltning* har uttalt seg eksplisitt om forslaget. Direktoratet støtter den foreslåtte endringen.

5.4.4 Departementets bemerkninger

Ingen høringsinstanser har gått i mot forslaget, og departementet opprettholder forslaget i høringsbrevet.

5.5 Retting av naturmangfoldloven § 70

5.5.1 Forslaget i høringsbrevet

Ved en inkurie er samme bestemmelse gjentatt to ganger i naturmangfoldloven § 70. På denne bakgrunn foreslo departementet i høringsbrevet at bestemmelsen som fremgår av § 70 første ledd annet punktum ble opphevet, siden en identisk ordlyd er gjentatt i annet ledd annet punktum.

5.5.2 Høringsinstansenes syn

Ingen høringsinstanser har merknader til forslaget.

5.5.3 Departementets bemerkninger

Ingen høringsinstanser har gått i mot forslaget, og departementet opprettholder forslaget i høringsbrevet.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreslåtte lovendringene antas ikke å medføre økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

7 Merknader til de enkelte bestemmelsene

Til endringen i straffeloven 1902 § 152 b

Endringen er en følge av at naturmangfoldloven har erstattet den tidligere naturvernloven og innebærer ingen realitetsendring.

Til endringene i viltloven § 20

Endringene i *tredje ledd* innebærer at det innføres nye unntak fra forbudet mot bruk av kunstig lys i jaktøyemed. Unntaket i bokstav a) er delvis sammenfallende med dagens bestemmelse om bruk av kunstig lys under åtejakt på rødrev, men innebærer at det ikke lenger er et vilkår for å kunne bruke kunstig lys at lyskilden er fast montert *på husvegg*. Det er tilstrekkelig at lyskilden er fast montert, for eksempel på tre eller stolpe. Unntaket i bokstav b) innebærer at jegeren kan bruke kunstig lys ved ettersøk av påskutt hjortevilt. Med "ettersøk" menes søket som finner sted dersom man ikke finner det påskutte dyret gjennom den umiddelbare undersøkelsen av og rundt skuddstedet. Begrepet "hjordevilt" omfatter artene elg, hjort, villrein, rådyr og dåhjort. Bestemmelsen i bokstav c) innebærer at det også kan benyttes kunstig lys ved avliving av vilt som er fanget levende i felle.

Etter fjerde ledd har jegeren bevisbyrden for at påskytingen er lovlig. Videre er det et vilkår for bruk av kunstig lys under ettersøk at jegeren varsler politi, jaktrettshaver og kommunen om bruken av kunstig lys før ettersøket tar til. Dette gjelder imidlertid ikke dersom varsling i vesentlig grad vil forsinke ettersøket. I slike tilfeller kan begrunnet melding om bruk av kunstig lys sendes de nevnte instanser umiddelbart etter avsluttet søk.

Jaktrettshaver vil normalt være grunneier, men ikke alltid. Grunneier kan for eksempel ha leid bort sin jaktrett eller overdratt den på annen måte. Det er ingen formkrav til varslingen.

Endringene i *femte ledd* innebærer en hjemmel for departementet til å gi nærmere bestemmelser i forskrift om bruk av kunstig lys i de tilfellene som er nevnt i tredje ledd. Videre kan det gis forskriftsbestemmelser som åpner for bruk av kunstig lys under åtejakt på andre arter enn rødrev, ved ettersøk av andre arter enn hjortevilt og ved avliving av vilt i andre tilfeller enn de som er nevnt i tredje ledd.

Til endringene i viltloven § 21

Endringen i *annet ledd* innebærer at det innføres et unntak fra forbudet mot å drive jakt fra motordrevet fartøy innen en avstand av to kilometer fra land. Unntaket gjelder ettersøk av påskutt sjøfugl i sjø. Med "sjøfugl" menes fugler med en sterk marin tilknytning, slik som arter av skarver, andefugler, vadere og måker, som det er åpnet for jakt på. Med "sjø" menes et område av saltvann, ikke ferskvann. Det er et vilkår at fartøyets hastighet ikke overstiger fem knop.

Jegeren har bevisbyrden for lovlig påskyting og skal snarest varsle politiet og kommunen om bruk av motor. "Snarest" innebærer at det ikke er noe absolutt krav om varsling skjer *før* ettersøk med motordrevet fartøy tar til. Varsling kan om nødvendig skje i etterkant, for eksempel der jegeren ellers risikerer å tape fuglen av syne. Det er ingen formkrav til varslingen.

Der ettersøket resulterer i avliving vil adgangen til å benytte motordrevet fartøy også omfatte innhenting av avlivet fugl.

Til endringer i skatteloven § § 2-31 og 9-13

Endringene er en følge av at naturmangfoldloven har erstattet den tidligere naturvernloven og innebærer ingen realitetsendring.

Til endringer i vannressursloven § 20

Endringene er en følge av at naturmangfoldloven har erstattet den tidligere naturvernloven og innebærer ingen realitetsendring.

Til endringen i hundeloven § 9

Bestemmelsen slår i dag fast at en hund som nyttes som jakthund eller er under trening eller prøve for dette, kan slippes på en aktsom måte slik det er naturlig ut fra bruksformålet, når dette ikke er i strid med viltloven eller regler om båndtvang. Det samme gjelder for trening og prøving av ettersøkshunder. Endringen i § 9 klargjør at den beskrevne bruken av hund, i tillegg til å ikke stride mot viltloven eller regler om båndtvang, heller ikke må stride mot naturmangfoldloven. Blant bestemmelsene i naturmangfoldloven er særlig §§ 6 og 15 relevante.

Til endringen i straffeloven 2005 § 240

Endringen er en følge av at naturmangfoldloven har erstattet den tidligere naturvernloven og innebærer ingen realitetsendring.

Til endringen i skogbruksloven § 2

Endringen er en følge av at naturmangfoldloven har erstattet den tidligere naturvernloven og innebærer ingen realitetsendring.

Til endringer i finnmarksloven § 19

Endringene er en følge av at naturmangfoldloven har erstattet den tidligere naturvernloven og innebærer ingen realitetsendring.

Til endringer i reindriftsloven § 23

Endringene er en følge av at naturmangfoldloven har erstattet den tidligere naturvernloven og innebærer ingen realitetsendring.

Til endringer i plan- og bygningsloven §§ 14-1 og 15-3

Endringene er en følge av at naturmangfoldloven har erstattet den tidligere naturvernloven og innebærer ingen realitetsendring.

Til endringer i markaloven § § 4 og 11

Endringene er en følge av at naturmangfoldloven har erstattet den tidligere naturvernloven og innebærer ingen realitetsendring.

Til endringen i naturmangfoldloven § 14

Endringen i *første ledd* innebærer at det klargjøres at bestemmelsen om avveining mot andre viktige samfunnsinteresser, gjelder for tiltak etter *naturmangfoldloven*, ikke andre lover.

Det samme gjelder for endringen i *annet ledd* om vektlegging av hensynet til naturgrunnet for samisk kultur.

Endringen av ordlyden ”vedtak i eller i medhold av” til ”vedtak i medhold av” er av språklig art og innebærer ingen materiell endring. Formuleringen dekker alle vedtak som fattes i medhold av naturmangfoldloven, herunder vedtak fattet med hjemmel i forskrift med hjemmel i loven.

Til endringen i naturmangfoldloven § 15

Endringen i naturmangfoldloven § 15 første ledd innebærer at det inntas et uttrykkelig forbud mot unødig jaging av viltlevende dyr. Formålet er å reetablere den rettslige beskyttelsen av viltet som fulgte av den tidligere § 3 i viltloven med sitt forbud mot å ”jage” vilt. Med ”jaging” menes å påvirke fredet vilt på en slik måte at det endrer retning eller fart i forhold til dets normale frie bevegelse. Begrepet forutsetter at påvirkningen er av et visst minste omfang, og av en viss minste varighet. Det kreves ikke fellingshensikt.

Det er ”unødig” jaging som rammes. Vurderingen av om en aktivitet innebærer unødig jaging må gjøres bl.a. ut fra dyrevelferdshensyn, vedkommendes behov for å gjennomføre den aktuelle aktiviteten og hvorvidt en mer skånsom fremgangsmåte kan benyttes.

Forbudet mot unødig jaging begrenses av naturmangfoldloven § 15 annet ledd som slår fast at bestemmelsene i § 15 første ledd ikke er til hinder for lovlig ferdsel, landbruksvirksomhet eller annen virksomhet som skjer i samsvar med aktsomhetsplikten i § 6.

Det vises for øvrig til den nærmere omtalen av hvordan bestemmelsen skal forstås i pkt. 3.2 og 3.4.

Til endringen i naturmangfoldloven § 47

Endringen i § 47 innebærer at det presiseres at beslutning om at forvaltningsmyndigheten for verneområder skal gjennomføre skjøtsel, ikke er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Til endringen i naturmangfoldloven § 70

Endringen i § 70 gjelder oppretting av en ren inkurie og innebærer ingen endring i bestemmelsens innhold.

Til endringen i naturmangfoldloven § 77

Endringen i § 77 innebærer at det presiseres at naturmangfoldloven § 47 om skjøtsel av verneområder gjelder for eldre vernevedtak. Med ”eldre vernevedtak” menes vernevedtak fra tiden før naturmangfoldloven trådte i kraft 1. juli 2009.

Miljøverndepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i viltloven, naturmangfoldloven mv.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i viltloven, naturmangfoldloven mv. i samsvare med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i viltloven, naturmangfoldloven mv.

I

I almindelig borgerlig straffelov 22. mai 1902 nr. 10 skal § 152 b annet ledd nr. 2 lyde:

(2) påfører betydelig skade på et område som er vernet etter naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77, viltloven § 7, svalbardmiljøloven kapittel III, lov om Jan Mayen § 2 eller lov om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. § 2, eller

II

I lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt gjøres følgende endringer:

§ 20 tredje, fjerde og nytt femte ledd skal lyde:

Bruk av selvskudd til felling av vilt er forbudt. Det samme gjelder bruk av kunstig lys i jaktøyemed, *med følgende unntak:*

- a) åtejakt på rødrev, når lyskilden er fast montert
- b) ettersøk av påskutt hjortevilt
- c) avliving av vilt som er fanget levende i felle

Ved ettersøk som nevnt i tredje ledd bokstav b har jegeren bevisbyrden for at påskytingen er lovlig.

Jegeren skal varsle politi, jaktrettshaver og kommunen om bruken av kunstig lys før ettersøket tar til. Dersom varsling i vesentlig grad vil forsinke ettersøket, kan begrunnet melding om slik bruk av kunstig lys sendes samme instanser umiddelbart etter avsluttet søk.

Departementet gir nærmere forskrifter om de skytevåpen og den ammunisjon som det skal være tillatt å bruke under jakt, og om hvordan våpen og ammunisjon skal oppbevares og medbringes under jakt. *Videre kan departementet ved forskrift gi nærmere bestemmelser om bruk av kunstig lys i tilfeller som nevnt i tredje ledd. Departementet kan også ved forskrift tillate at kunstig lys benyttes ved åtejakt på andre arter enn rødrev, ved ettersøk av andre arter enn hjortevilt og ved avliving av vilt i andre tilfeller enn nevnt i tredje ledd.*

§ 21 annet ledd skal lyde:

Innen en avstand av 2 kilometer fra land, herunder holmer og skjær, er det forbudt å drive jakt fra motorbåt eller annet flytende eller svevende fartøy drevet med motor. *Dette gjelder likevel ikke ved ettersøk av påskutt sjøfugl i sjø når fartøyets hastighet ikke overstiger 5 knop. Jegeren har bevisbyrden for lovlig påskyting og skal snarest*

varsle politi og kommunen om bruk av motor under ettersøket. Fylkeskommunen kan for bestemte områder og tidsrom øke eller minske avstanden.

III

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjøres følgende endringer:

§ 2-31 første ledd bokstav c skal lyde:

c. *område* og naturforekomst *vernet etter naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77,*

§ 9-13 åttende ledd skal lyde:

Gevinst ved vern av skog i forbindelse med etablering eller utvidelse av verneområde etter *naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77,* er fritatt for skatteplikt.

IV

I lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann skal § 20 første ledd bokstav c lyde:

c) må ha dispensasjon fra vernevedtak etter *naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77,* eller utføres som skjøtselstiltak etter *naturmangfoldloven § 47;*

V

I lov 4. juli 2003 nr. 74 om hundehold skal § 9 tredje ledd lyde:

En hund som nyttes som jakthund eller er under trening eller prøve for dette, kan slippes på en aktsom måte slik det er naturlig ut fra bruksformålet, når dette ikke er i strid med viltloven, *naturmangfoldloven* eller regler om båndtvang. Det samme gjelder for trening og prøving av ettersøkshunder.

VI

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff skal § 240 annet ledd bokstav b lyde:

b) påfører betydelig skade på område som er *vernet etter naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77,* viltloven § 7, svalbardmiljøloven kapittel III, lov om Jan Mayen § 2 eller lov om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. § 2.

VII

I lov 27. mai 2005 nr. 31 om skogbruk skal § 2 annet ledd lyde:

Lova gjeld sjølv om eit område er verna etter *naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nemnt i naturmangfoldloven § 77,* eller i plan etter plan- og bygningslova er lagt ut til andre formål enn landbruk, så sant ikkje anna følgjer av verne- eller planvedtaket eller av forskrifter knytt til vedtaket.

VIII

I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke skal § 19 lyde:

§ 19 *Nasjonalparker på Finnmarkseiendommens grunn*

Grunn som Finnmarkseiendommen eier, kan legges ut som nasjonalpark etter reglene i *naturmangfoldloven kapittel V.* Ved utformingen av bruksregler skal det legges vekt på at tradisjonell bruk kan videreføres. Finnmarkseiendommen og bruksrettshavere som berøres, kan kreve erstatning for økonomisk tap etter reglene i *naturmangfoldloven § 50.*

IX

I lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift skal § 23 annet ledd annet punktum lyde:

Motorisert ferdsel eller flyging inn i område *vernet* i medhold av *naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77,* skal foregå i samsvar med fastsatte forskrifter om vern.

X

I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling gjøres følgende endringer:

§ 14-1 første ledd skal lyde:

Reglene i dette kapittel gjelder for tiltak etter annen lovgivning som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn og for nærmere bestemte verneplaner etter *naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77.*

§ 15-3 første ledd skal lyde:

Medfører en reguleringsplan ved bestemmelser om byggegrense innenfor veglinjen eller

av andre særlige grunner at en eiendom blir ødelagt som byggetomt, og den heller ikke kan nyttes på annen regningssvarende måte, skal kommunen betale erstatning etter skjønn med mindre den erverver eiendommen i medhold av § 16-9. Det samme gjelder hvis reguleringsplan medfører at eiendom som bare kan nyttes til landbruksformål ikke lenger kan drives regningssvarende. Ved regulering av naturvernområder etter loven her skal kommunen betale erstatning etter skjønn i samsvar med *naturmangfoldloven §§ 50 og 51*.

XI

I lov 5. juni 2009 nr. 35 om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner gjøres følgende endringer:

§ 4 annet ledd skal lyde:

I områder som er vernet etter *naturmangfoldloven kapittel V eller eldre vernevedtak som nevnt i naturmangfoldloven § 77*, og områder som er regulert til spesialområde, for eksempel til naturvernformål, bevaring eller sikringsområde for drikkevann, eller områder som inngår i særskilte planer eller vedtak etter § 7 første ledd nr. 3 og 4, gjelder de restriksjoner som følger av de konkrete verne- eller planvedtak i tillegg til loven.

§ 11 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene om saksbehandling i naturmangfoldloven kapittel V gjelder for opprettelse av friluftslivsområder.

XII

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endringer:

§ 14 første og annet ledd skal lyde:

Tiltak etter *loven her* skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser.

Ved *vedtak i* medhold av *denne* loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur.

§ 15 første ledd skal lyde:

Høsting og annet uttak av naturlig viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Unødig skade og lidelse på viltlevende dyr og deres reir, bo eller hi skal unngås. *Likeledes skal unødig jaging av viltlevende dyr unngås.*

§ 47 femte ledd skal lyde:

Beslutninger om å iverksette skjøtselstiltak etter første og andre ledd er ikke enkeltvedtak

Nåværende femte ledd blir til nytt sjette ledd.

§ 70 første ledd skal lyde:

Dersom det viser seg at tiltak i samsvar med loven eller vedtak i medhold av loven medfører vesentlige uforutsette konsekvenser for naturmangfoldet, skal den ansvarlige treffe rimelige tiltak for å avverge eller begrense skader og *ulempes*.

§ 77 første ledd annet punktum skal lyde:

§§ 47 og 48 gjelder også for eldre vernevedtak.

XIII

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

